

ISTORIJA UMETNOSTI

2022.

S
T
A
R
O
G
I
S
R
E
D
N
J
E
G
V
E
K
A

met art
& HISTORY &

Časopis „Istorija umetnosti starog i srednjeg veka”

U okviru predmeta Istorija umetnosti starog i srednjeg veka studenti se upoznaju sa nastankom i razvojem umetnosti u periodu od 500. godine pre nove ere do 1500. godine na evropskom geografskom području. Umetničko delo i vizuelna kultura proučavaju se u njegovom idejnom, socijalnom i kulturnom kontekstu. Prate se glavni tokovi sa ključnim spomenicima. Posebna pažnja je usmerena na različite oblike vizuelnog identiteta koji su obeležili kako antičku, grčku, rimsку i helensku umetnost tako i srednjovekovnu kulturu istoka, Vizantije, kao i Zapadne Evrope.

Zadatak studenata je da samostalno pišu seminarske radove, ali i da primenjuju praktično znanje stečeno na stručnim predmetima, tako što dizajniraju i redizajniraju svoje seminarske radove inspirisani istorijom vizuelne kulture. Elektronski časopis Istorije umetnosti starog i srednjeg veka ima cilj da dizajniranim studentskim poster prezentacijama oživi istoriju umetnosti i vizuelnu kulturu. Tekst koji prati postere pruža osnovne podatke o epohama i temama seminarskih radova.

Svetlana Smolčić Makuljević

Grčka skulptura

Jovan Nikolić
Dizajn interaktivnih medija

Skulptura je svaka trodimenzionalna forma kreira-
anja u cilju umetničkog izražavanja, neke imaju
čisto estetski cilj a neke imaju i funkcionalnost.
Na slikama ispod možemo videti raznovrsnost
skulptura.

Grčki skulptori su isli ka cilju da isklešu što real-
niju skulpturu, do druge polovine 5 veka pre nove
ere su se bavili obradom kamena i težili su tome
da dela imaju savršene proporcije.

U mestu Riace u južnoj Italiji su pronađene
skulpture bronzanih ratnika i zbog njih je u
shvatnjusu stila petog veka došlo do promene.
Grčku skulpturu možemo da podelimo na tri vre-
menska razdoblja:

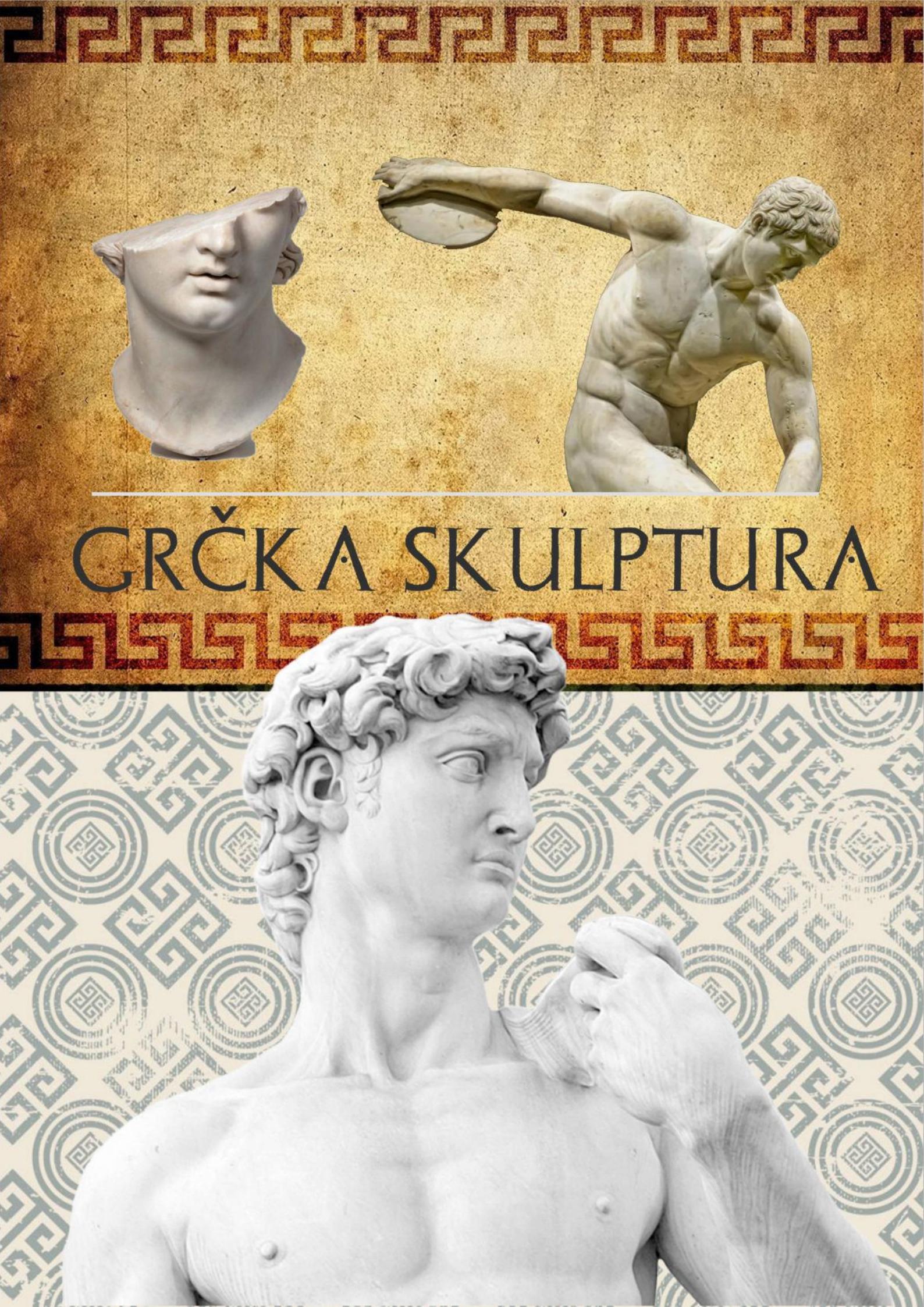
1. Arhajska ili rana skulptura 650. do 450. godine
2. Klasična skulptura 450. do 323. godine
3. Helenskička skulptura 323. do Hristovog
rođenja

Teritorije antičke Grčke, osim Sicilije i južne Italije, imale su velike zalihe finog mermera, od kojih su pentelski i parijski mermer bili najcenjeniji.

Rude za bronzu su takođe bile relativno lako
dostupne.

Lisip je grčki vajar iz 4. veka pre nove ere, rođen u Sicionu u mladosti je radio sa bronzom, sam je sebe naučio umetnosti skulpture, imao je preko 1500 dela i sva su bila od bronce, neka su oču-
vana ali je i dosta kopija ostalo sačuvano.
Komentari njegovih skulptura su da su ele-
gantne, simetrične i da imaju koherentni balans,
njegove skulpture su imale manje glave što im je
davalo impresiju da su visoke, poznat je po de-
taljima na kapcima i noktima na nogama.
I mermer i bronsa se lako formiraju i veoma su
izdržljivi, kao što je u vecini drevnih kultura bez
sumnje bilo i tradicija skulpture u drvetu o kojoj
znamo vrlo malo, osim akrolitskih skulptura,
obično velikih, sa glavom i otvorenim delovima
mesa od mermera, ali odeveni delovi u drvetu.

O Fidijinom životu se ne zna puno ali bio je
Grčki vajar, slikar i arhitekta, njegova statua
Zevsa u Olimpiji bila je jedno od sedam svetskih
čuda starog veka. Sa druge strane dosta se zna
o njegovim delima, nijedan original nije ostao
sačuvan ali postoje dosta rimskih kopija koje su
očuvane. Neka od njegovih dela su:
-Glava Afrodite, od mermera je, rimska kopija iz
carske ere prema grčkom originalu.
-Athena Lemnia u Državnom muzeju Albertinum,
i gipsani odliv u Puškinom muzeju u Moskvi.
-Statua Atene, od pentelic mermera. Pronađen u
Atini, poznata kao „Atina Varvakeion“, ova statua
je najvernija i najbolje očuvana kopija kultne
statue Atene Partenos koju je Fida napravio, koja
je podignuta u Partenonu 438. godine pre nove
ere. Original je bio oko dvanaest puta veci od
kopije Varvakeiona, goli delovi tela bili su od slo-
novače, dok je ostatak statue bio obložen zlatnim
listovima.

Grčka arhitektura

Dunja Vidicki
Grafički dizajn

Erehejon, Atina

Zevsov hram, Olimpija

Artemidin hram, Efes

Grčka kultura je imala ogroman uticaj na svetsku istoriju. Posebno je grčka arhitektura imala uticaj na čitav svet, a najviše na rimsku arhitekturu. Grci su se fokusirali na izgradnju hramova za bogove u koje su verovali, kao što su Zevs, Atina, Posejdon, Artemida i drugi. Njihova arhitektura je počela skromno, a zatim se razvila i evoluirala. Tako su nastala impresivna i impozantna umeđnička dela i gradevine. Kako je vreme teklo, od arhajskog do helenističkog perioda, Grci su razvili vrstu "formule" za svoje gradevine. Najprepoznatljivija gradevina grčke arhitekture je hram. Sam pojam hram potiče od latinskog izraza templum. Svetilišta koja su gradili u početku razvoja njihove arhitekture i koja su gradili u čast božanstava, napravljena su od materijala kao što su drvo i cigle od blata i gline.

Naoš se javlja već u 10. veku p.n.e. kao jednostavna, pravougaona prostorija. Ovaj oblik je ostao nepromjenjen u grčkoj arhitekturi. Kako su se Grci kulturno razvijali, tako su se razvijali i na polju arhitekture i onda su sa trošnih materijala prešli na trajne materijale kao što je kamen. Prima funkcija hramova je bila religiozna i unutar hrama se nalazila statua boga ili bogova kojim je posvećen. Neki od najpoznatijih grčkih hramova su Partenon, Hefestov hram, Zevsov hram, Erehejon, Hram Atine i Nike i drugi. Grci su poznati i po čuvenim impozantnim stubovima. Najstariji grčki stub je bio dorski stub koji je nastao u 7. veku p.n.e. On je izgledom najasabiiji i najjednostavniji "muški" stub.

Univerzitet Metropolitan
2022

PARTENON

Nataša Jovičić 4891
Dizajn Interaktivnih Medija

Akropolj

Stubovi Partenona

Detalji Partenona

Partenon je antički Grčki hram posvećen boginji Atini, koji se nalazi na Akropolju u glavnom gradu Grčke. Iako je danas u ruševinama, ovo je najznačajniji primer starogrčke arhitekture i dorskog stila, najstarijeg i najjednostavnijeg medju stilovima stare Grčke.

Akropolj je prirodno brdo od krečnjaka, koje se nalazi u centru Atine. Svojevremeno to je bilo utvrđenje za odbranu grada, a kada su ga Persijanci potpuno uništili 479. godine pre nove ere, jedan od narenih vladara stare Grčke, Perikle, je odlučio da od ovog brda stvari religijski i kulturni centar Atine.

Partenon je sagradjen izmedju 447. i 432. godine pre nove ere, u vreme vladavine Periklea, a pod supervizijom jednog od najvećih grčkih skulpturora, Fidija. Centralni deo kompleksa Partenona je bio pravougaoni mermerni hram, sa 17 stubova na obe veće strane i 8 stubova na kraćim stranama. Izraženo u metrima, dimenzije su mu bile 31x70 metara. Hram se sastoji od dve dvorane koje su odvojene centralnim zidom. U jednoj od ove dve dvorane se nalazila statua boginje Atine, kojoj je i posvećen hram. Statua je bila visoka oko 10 metara i bila je izradjena od slonovače i zlata.

Izgradnja Partenona, hrama posvećenog boginji Ateni, počela je 447. pre Hrista, kada je Atinska skupština javno odobrila Periklovu ideju i odredila budžet. Izgradnja Partenona, koju je predvodio neprevaziđeni Fidija, završena je 432. pre Hrista zahvaljujući velikom broju Atinjanima koji su bili direktno uključeni u izgradnju. Kasnije je dodatni značaj prestonici dao Aleksandar Veliki (356-323), koji je podigao ovaj spomenik na pijedestal ne samo Atine već i Svegrčkog spomenika. Štitovi koji su visili na arhitravu Partenona bili su zavetni darovi Aleksandra Velikog.

Univerzitet Metropolitan
2021

Grčka skulptura

Divna Pavlović
Grafički dizajn

Skulptura Afrodite Afrodita (oko 340. pne.) bila prvi ženski akt - Praksitel

Predstavlja trojanskog sveštenika Laokona i njegova dva sina u trenutku dok se bore s Posejdonskom morskom zmijom

Skulptura Umiruceg ratnika je skulptura iz hrama Afaje, na ostrvu Egina. Najverovatnije predstavlja palog trojanskog heroja

Grčka skulptura je obeležila značajno razdoblje u istoriji. Izuzetno je važna za globalni društveni napredak. Iz posmatranja samih skulptura može se mnogo toga zaključiti o svetu kakav je tada bio. Značajna je za čitavu istoriju i pomaže nam da bliže shvatimo ljudе i umetnike tog doba. Prenose izuzetne emocije koje su lako vidljive i prosečnom čoveku koji može lako da razume šta je poruka samog umetničkog dela. Grci su započeli i postavili mnoge ideale u umetnosti koje mnogi umetnici žele dostići. I dan danas grčka skulptura utiče na umetnost, na ideale u umetnosti posebno vezane za ljudsku anatomiju. Podstiče nove umetnike kao što je podsticala i stare umetnike otkad postoji. Prve skulpture koje su se pojavile su bile Kurosi i Kore.

Kuros je statua stojecog mladića bez odeće. Korisken u arhaičnoj Grčkoj i kao posveta bogovima u svetištima i kao grobni spomenik. Dok su Kore odenevene ženske figure koje su uglavnom držale nešto u ruci. Najranije velike kamene bile su krute sa rukama koje su držane ravno uz bokove, stopala skoro spojena, a oči su gledale prazno ispred sebe bez ikakvog posebnog izraza lica. . Ove prilično statične figure su polako evoluirale i sa sve vecim detaljima dodanim kosi i mišicima, figure su počele da oživljavaju. Ubzro ruke postaju blago savijene dajući im mišićnu napetost, a jedna nogu (obično desna) je postavljena malo napred, dajući osećaj dinamičnog kretanja statui. Oko 480. godine pre nove ere, poslednji kurosi postaju sve životniji, težina se nosi na levoj nozi, desni kuk je niži, zadnjica i ramena su opušteniji, glava nije baš tako kruta i postoji nagoveštaj osmeha.

U klasičnom periodu, grčki vajari bi raskinuli okovne konvencije i postigli ono što niko drugi nikada ranije nije pokušao. Stvorili su skulpturu u prirodnoj veličini koja je veličala ljudski, a posebno nag muški oblik. Ipak, postignuto je i više od ovoga. Počeli su da stvaraju i skulpture u pokretu (najbolji primer je Mironov bacač diska). Ispostavilo se da je mermer divan materijal za izvođenje onoga čemu svi vajari teže: to je da komad izgleda izrezbaren iznutra, a ne isklesan spolja. Figure postaju senzualne i izgledaju zamrznute u akciji; izgleda da su pre same sekundu zapravo bili živi. Licima se daje više izražaja i cele figure odaju određeno raspoloženje. Odeca takođe postaje suptilnija u svom prikazivanju i priziranju uz konture tela u onome što je opisano kao „vetar“ ili „mokri izgled“. Naprotivo, skulpture više nisu izgledale kao skulpture, već su bile figure sa životom i poletom.

Univerzitet Metropolitan
2021

MIRON

Lana Danilović
Modni Dizajn

Primer jedne od najpoznatijih skulptura sa svim karakteristikama vajarstva tog perioda

Athena, mermerna statua deičanske boginje

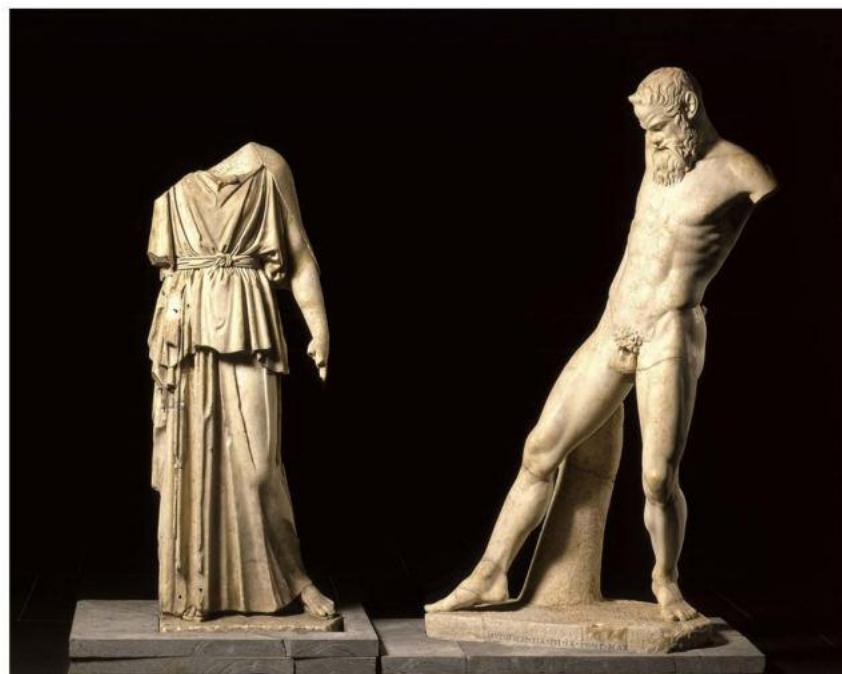
Obratite pažnju na nivo detalja i pažnje posvećeno rešavanju lica - skulptura ima zasebne emocije

Vajarstvo ili skulptura (lat. Sculpare - rezbariti, gravirati) je umetnost stvaranja trodimenzionalnih oblika (kipova) od raznih materijala, uključujući kamen, mermer, drvo, metal, glinu, staklo, plastičku i mnoge druge. Skulptura se, kao i slikarstvo i arhitektura, svrstava u likovnu umetnost, ali se takođe svrstava u plastičnu ili prostornu umetnost jer vajar umetnicki oblikuje prostor.

[12:13]

Skulptura je u Grčkoj prolazila kroz faze od 9. veka pre nove ere do 1. veka nove ere, prateći razvoj grčke civilizacije od arhaične ere do helenističke Grčke.

Helenistička skulptura se prepoznaće, bilo po slojevitoj i nepreglednoj kompoziciji, bilo po pokretu koji je jako naglašen, ili po dubokoj obradi površine kojom se dobiva veliki kontrast osvetljenih delova i senki što pojačava nemir sadržan u skulpturi i uzbudjenje koje prenosi na posmatrača.

Miron iz Eleuteria (današnja Grčka, 5. vek pre nove ere) je grčki vajar koji se, zajedno sa Fidijem i Polikletom, smatra jednim od najvećih eksponenta klasične grčke skulpture. Živeo u prvoj polovini petog veka pre nove ere. On je bio izuzetno važan vajar za realistički stil i vajao je isključivo u bronzi. U likovima bogova, heroja i povednika u različitim sportskim disciplinama na Olimpijskim i Delfskim igrama napustio je arhajsku frontalnost i ukočenost i fiksirao karakteristične pokrete ljudskog tela u specifičnim situacijama. Sva njegova dela su sačuvana u Rimu, uključujući kopije njegovih najpoznatijih dela Bacač diska i Atena i Marsijas. Helenistički vajar je živeo u Pergamu oko 200. godine pre nove ere i stvorio mermernu skulpturu Pijana starica. Oblici koje preuzima ova mermerna statua devačke, devičanske boginje obeleženi su klasičnim mirom koji je bio potpuno nov. Atena nosi peplos

Grčko oružje

Miloš Marković
Grafički Dizajn

Legendarni Spartanski oklop

Najsiromašniji građani, koji nisu bili u mogućnosti da priuše kupovinu ili održavanje vojne opreme, djelovali su na bojnom polju kao psiloji ili peltasti, brze, mobilne trupe za okršaje.

Bakar koji se koristio za pravljenje oružja postalo je zastarelo u to vreme. To je zato što je bakar bio veoma slab u poređenju sa oružjem od gvožđa i bronce. Tada je gvožđa bilo u velikim količinama i omogućavalo je manjim nacijama u Grčkoj da se naoružaju oružjem koje je bilo lakše i jače od bakra. Bronza se još uvek koristila, ali retko zbog toga koliko je bilo teško pronaći kalaj. Dakle, oružje antičke Grčke bilo je napravljeno od gvožđa i bakra. To bi im pomoglo u grčko-persijskim ratovima.

Postoje dokazi da su plaćenici, unajmljeni u staroj Grčkoj od 6. veka pre nove ere. Tirani tog vremena unajmljivali su telohranitelje iz drugih gradova-država. Nije poznato da li su ranije egejske vojske i mornarice, poput Minojaca i Mikenaca, koristile plaćenike.

Ratovanje se dešavalo kroz istoriju antičke Grčke, od grčkog mračnog doba nadalje. Grčko 'mračno doba' se približilo kraju jer je značajan porast stanovništva omogućio obnovu urbanizirane kulture, što je dovelo do uspona grada-država (Poleis). Ovi razvoji su započeli period arhaične Grčke (800–480 pne).

Drevno grčko oružje i oklop prvenstveno su bili usmereni na borbu između pojedinaca. Njihova primarna tehniku se zvala falanga, formacija koja se sastojala od masivnog zida štita, koji je zahtevaо teški prednji oklop i oružje srednjeg dometa poput kopija. Od vojnika se tražilo da obezbede sopstvenu opremu, što bi se moglo pokazati skupim, međutim nedostatak bilo kakvih zvaničnih mirovnih snaga značio je da je većina grčkih građana nosila oružje kao nešto što se podrazumeva radi samoodbrane. Budući da su pojedinci obezbeđivali svoju opremu, među helenističkim trupama postojala je značna raznolikost u oružju i oklopu.

GRČKO
ORUŽJE

FIDIJA

Nina Borisavljević
Grafički dizajn

Lapit i Kentaur, metopa s južne strane Partenonskog friza, mramor, 1,35 m visoka, Britanski muzej, London.

Fidija (oko 490-430.g.p.n.e.) je bio jedan od najznačajnijih skulptora stare grčke klasičnog perioda. Malo se zna o njegovom životu. Postoje različiti navodi o njegovom školovanju i načinu smrti. Fidijin stil dominirao je do kraja petog veka pre nove ere. Plutarh u svom delu "Život Perikla" piše o brojnim umetničkim aktivnostima koje su se odvijale u tom periodu. Tu se spominje Fidija kao Periklov lični savetnik. Fidija je stavio svoj portret pored periklova na štit njegove skulpture Atene Patrenos (device). Antički pisci ga slave zbog njegovih radova u bronzi i hrizelfantskoj tehnici. Plutarh navodi da je nadgledao velike Periklove radove na Akropolju, ali mermerne statue su verovatno nastale tek posle njegove smrti. Najverovatnije je skulpturalna dekoracija Partenona delo Fidijinih učenika, Alkamenesa i Agoracritusa i drugih.

Stari Grci su izdvajali Fidijna dela iznad ostalih: kolosalne skulpture od slonovače i zlata Zeusa iz Olimpije i Atine, oba iz sredine petog veka. Na žalost, izgubljeni su svi tragovi od Zeusa, osim malih prikaza na novčićima iz Elisa, koji nam daju samo opštu informaciju o pozici. Bog je sedeo na bogato dekorisanom tronu. Telo mu je bilo od slonovače, a odora od zlata. Atena Partenos je sačuvana u dve male mermerne kopije, pronadene u Atini, nevezte izrade ali definitivno po uzoru na original. Konkretna znanja o Fidiji su veoma ograničena. U muzejima postoji mnoštvo skulptura koje očigledno pripadaju istoj školi, ali su to sve kopije iz rimskog perioda i nisu pouzdane što se tiče stila. Pouzdaniji primer je torzo Atine u École des Beaux Arts u Parizu, čija pažljiva izrada omogućava da zamislimo Fidijin original.

Zapamćen je u antičkoj tradiciji kao čuveni majstor dviju golemih skulptura izrađenih u hrizelfantskoj tehnici (sklapanje dijelova izlivenih u bronci): Atena Partenos (Atena Djevica) i Zeusa Olimpijskog. Periklo mu je 448. g. Pr. Kr. povjerio nadzor nad gradnjom Partenona na atenskoj Akropoli na kojoj je uradio sve plastične ukrase. Antički izvori spominju i nekoliko njegovih učenika: Alkmen, Kolot i Agorakrit. Atena Partenos, najvjernija mala rimska mramorna kopija. Škola iz Varvakiona, 3. st. Arheološki muzej, Atena.

FIDIJA

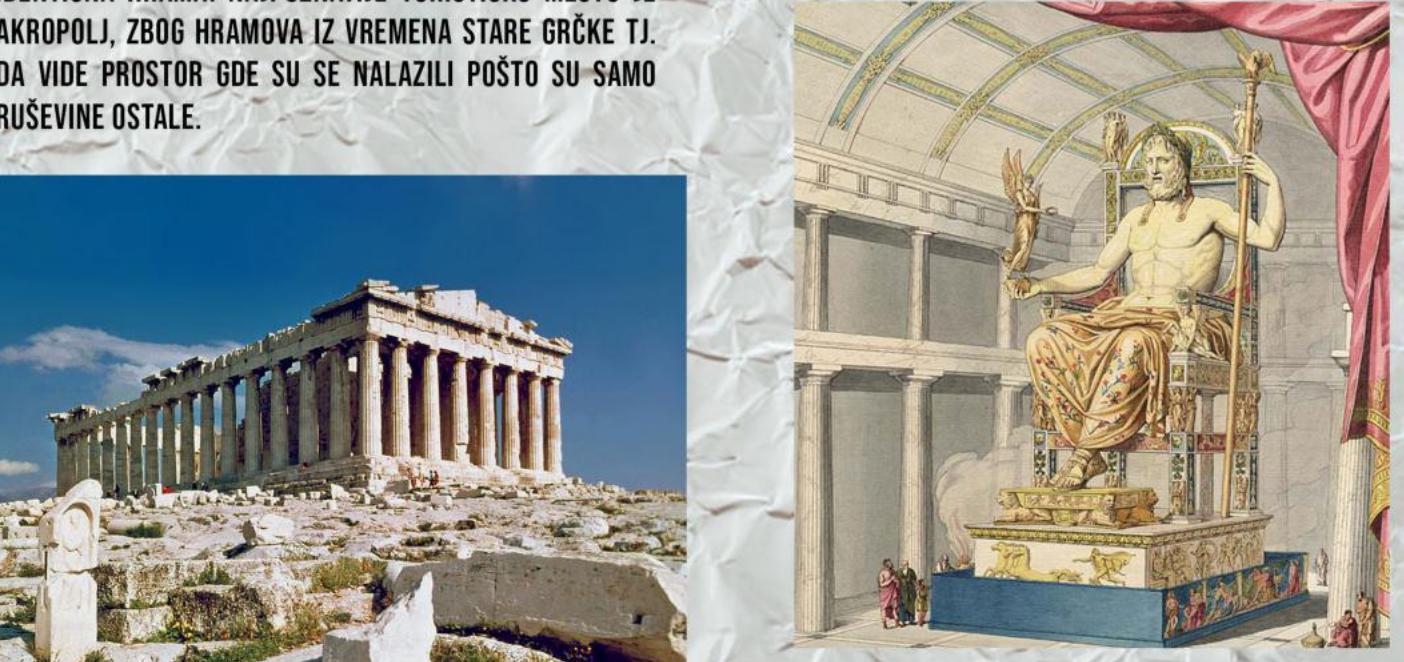

FIDIJA

Teodora Đokić
Modni dizajn

NAJBOLJI UMETNICI TOG VREMENA SU PRAVILI STATUE VAŽNIH LJUDI. ONO ŠTO ODVAJA GRČKU OD DRUGIH STARIH CIVILIZAVIJA JE TO ŠTO GRCI NE DIZU VELIKE PALATE I GROBNICE, VEĆ GRADE HRAMOVE, KOJI SU BILI POSVEĆENI NEKOM BOGU, KAO I PUTEVE, POZORIŠTA, MOSTOVE I BRANE... POŠTOVALI SU DRUGE BOGOVE, ALI SVAKI GRAD JE IMAO SVOG BOGA ČUVARA, ZA KOGA SU I DIZALI HRAM, KOJI JE TREBAO DA BUDA POPUT NJEGOVOG DOMA I U SVAKOM HRAMU JE MORALA DA SE NALAZI I NJEGOVA STATUA. STIL ZIDANJA HRAMOVA JE SLIČAN, ALI SE NE MOGU VIDETI DVA IDENTIČNA HRAMA. NAJPOZNATIJE TURISTIČKO MESTO JE AKROPOLJ, ZBOG HRAMOVA IZ VREMENA STARE GRČKE T.J. DA VIDE PROSTOR GDE SU SE NALAZILI POŠTO SU SAMO RUŠEVINE OSTALE.

FIDIJA, NA GRČKOM PHEIDIAS, ŽIVEO OKO 490 - 430. GODINE P.N.E. O NJEGOVOM ŽIVOTU SE MALO ZNA, POSTOJE RAZLIČITI IZVORI O NJEGOVOM ŠKOLOVANJU I NAČINU SMRTI. PO ANTIČKIM IZVORIMA ON JE BIO UČENIK HEGIJE, GDE JE PRVO NAUČIO SLIKARSTVO, POTOM VAJARSTVO. O FIDIJI PIŠE PLUTARH U SVOM DELU „ŽIVOT PERIKLA”, GDE PIŠE O RAZNIM UMETNIČKIM AKTIVNOSTIMA, TIME I SPOMINJE FIDIJU KAO LIČNI SAVETNIK PERIKLA. FIDIJA STAVLJA SVOJ PORTRET PORED PERIKLOVOG NA ŠIT NJEHOVE SKULPTURE ATENE PARTENOS (DEVICE).

NAJPOZNATIJI JE BIO PO SVOJIM ŽENSKIM FIGURAMA, KOJE JE PRIKAZIVAO U TANKIM HALJINAMA KOJE PREKRIVAJU TELO, ALI DAJU EFEKAT KAO DA SU MOKRE, TIME VIŠE OTKRIVAJU NEGOT POKRIVAJU. FIDIJINE ŽENE SU DOSTOJANSTVENE, VELIČANSTVENE, BEZ SENZUALNOSTI, JEDNOSTAVNE, SMIRENE... ZEWSA IZ OLIMPIJE, SVI TRAGOVI O ZEVSU SU IZGUBLJENI JEDINO OSIM MALIH PRIKAZA NA NOVČIĆIMA IZ ELISA, KOJI DAJE INFORMACIJU O NJEGOVОJ POZI. NJEGOV STIL DOMINIRA DO KRAJA 5. Veka P.N.E., JEDAN JE OD NAJZNAČAJNIJIH STVARAOCA, BEZ KOJEG IDEAL SKULPTURE NIKADA NE BI OSTAO ISTI.

Miron i Praksitel

Stefan Stanišić
Dizajn interaktivnih medija

Bacač diska (Mironovo najpoznatije delo)

Knidska Afrodita

Atina i Marsjas (Kopenhagen, Danska)

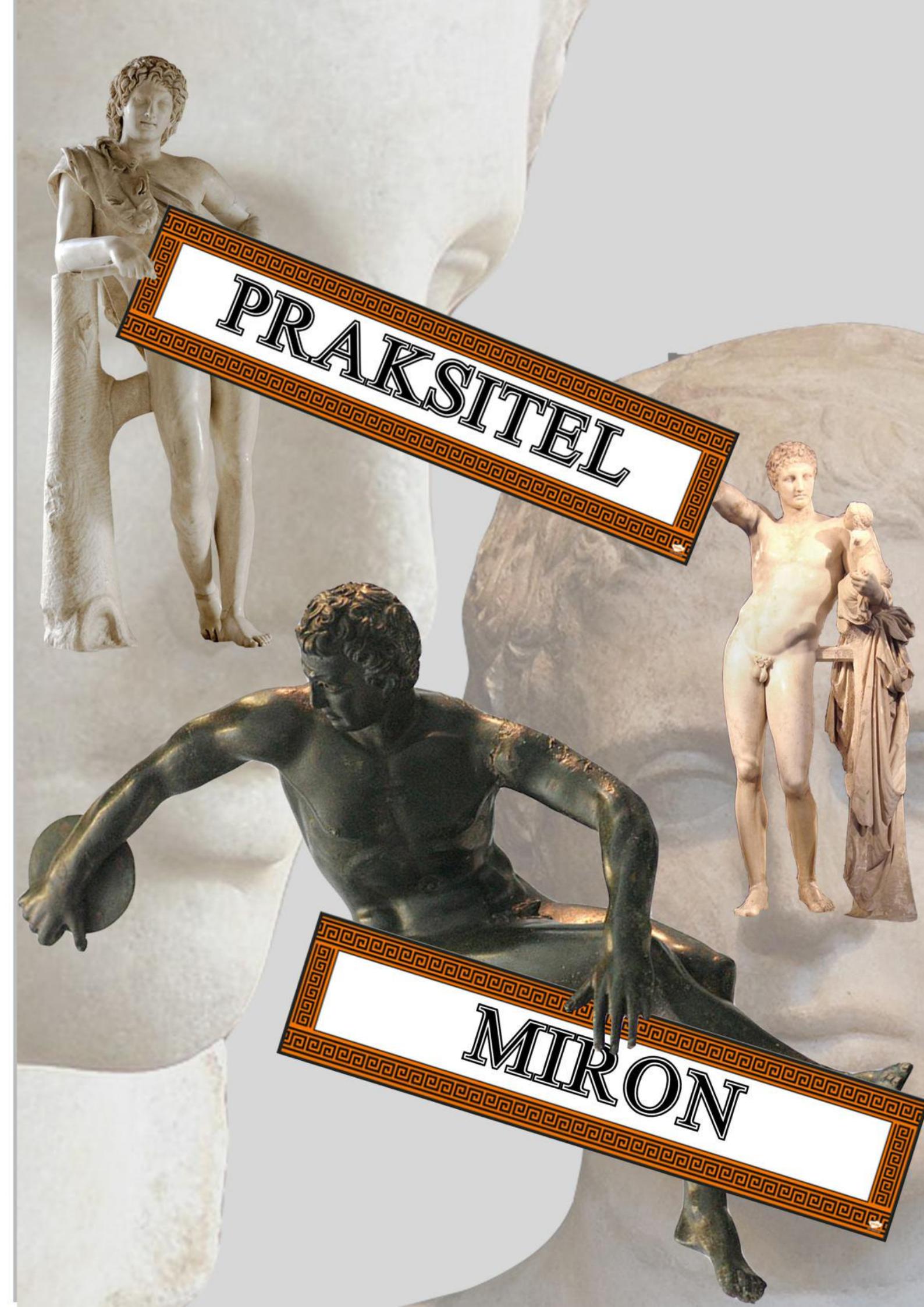
Miron iz Eleuteresa bio je jedan od najznačajnijih Vajara klasičnog perioda u umetnosti stare Grčke. Smatran je za jednog od najraznovrsnijeg i najinovativnijeg od svih atičkih vajara. Rođen je u malom gradu Eleuterusu, a veći deo svog života je proveo u Atini. Svoja umetnička dela je stvarao u 5. veku pre nove ere, tačnije od 480. do 440. godine p. n. e. Njegov učitelj bio je jedan od najčuvenijih vajara 6. i 5. veka p. n. e. Agelaid iz Argosa. Do danas nije sačuvano nijedno Mironovo originalno delo, ali zato postoje mnoge,

uglavnom rimske, kopije rađene u mermeru. Miron je radio skoro isključivo u bronzi. Kao predstavnik Klasike, Miron je vajao ljudske figure tako da prikaže idealan sklop duha i tela. Pravio je statue bogova i heroja, ali ono što ga je proslavilo su statue atletičara, za koje je naglašen pokret bio karakterističan. Grčki pisac iz 1. veka Gaj Plinije Sekund Stariji je naveo Mirona kao

prvog koji je postigao realističan prikaz u umetnosti, ali kasniji pisci smatraju da je tačnije reći da je on bio prvi grčki vajar koji je spojio majstorstvo pokreta sa darom za harmoničnu kompoziciju. Iako je uspevao da na fantastičan način da život i pokret telima, antički kritičari tvrde da nije uspevao da prikaže emocije i karakter. Pored ljudskih figura, u njegovim delima možemo videti i životinje. U velikom broju kasnijih dela se prepoznaje Mironov uticaj, ali ne postoje dokazi o školi koju je on eventualno vodio, njegov jedini pozanti učenik je navedov sin Likios.

pozvan decenik je njegov sin Likius. Praksitel je bio jedan od najznačajnijih skulptora 4. veka p. n. e. i predstavnik takozvanog „lepog stila“. Bio je sin Kefizodota Starijeg, takođe grčkog skulptora. Roden je u Atini 395. godine p. n. e., a umro 330. godine p. n. e. Neki pisci su tvrdili da su postojala dva vajara pod imenom Praksitel – jedan je navodno bio Fidijin savreme-

nik, a drugi njegov unuk. Iako je ponavljanje istog imena u svakoj drugoj generaciji bilo uobičajeno u Grčkoj, ne postoje jasni dokazi da je to ovde slučaj. Kao i Mironova dela, Praksitelova originalna dela nisu sačuvana, ali postoje mnoge kopije. Praksitel je prvi vajar koji je napravio potpuno nagu žensku figuru u realnoj veličini. Jedna od karakteristika njegovih dela je izvjenost figure, što znači da je moguće uočiti fleksibilnu liniju duž cele skulpture, koja joj daje opušten izraz. Usvavrio je stav kontraposta. Praksitel je davao akcenat figuri na prednjoj i zadnjoj strani, dok su bočne strane bile malo zanemarene. Lica su predstavljena iz poluprofila, a detalji poput drveća, draperija i sličnog su sastavni deo kompozicije, ali imaju i ulogu da pridržavaju skulpturu. Bio je privrženiji mlađim likovima iz grčke mitologije. Trudio se da božanstva prikaže sa što više moguće ljudskih atributa.

MIRON

Jelena Lazarević 4840

DIM

Krava, stvorena prema bronzanoj statui Mirona, original je davno izgubjen (440-460 p.n.e.)

Miron je teme svojih radova uzimao iz palestre. To su figure mladih nagih atleta na čijim su telima prikazani mišići u naporu snage u trenutku pre izvršenja nekog pokreta, skoka, akcije. Po izboru tema iz palestre i po obradi nage muške figure, Miron je blizak dorskoj plastici. Što se tiče obrade kose, sva je u nekim kratkim gustim kovrdžama i izgleda kao neka kapa, po tome se Miron još ne oslobođa arhajskog stila. Ali po osnovnom shvatanju figure Miron je originalan, pun želje da se izradi na neki novi način. On nije izražavao duševna raspoloženja jer je njegovu pažnju privlačio napor tela. Njegova najpoznatija dela prema Plinijevoj Prirodoslojkoj istoriji bila su Krava, Pas, Persej, satir (Marsija) koji se divi Ateninom fruli i Minerva (Atina), Herkul, koji je uzet na svetilište koje je posvetio Pompej Veliki u Cirkus Maksimusu, Diskobol (bacač diskova) i Apolon za Efes, koji je Antonije trijumvir uzeo od Efežana, ali ga je oboženi Avgust ponovo obnovio nakon što je u snu „upozoren“.

Miron je veoma poznato ime grčkog vajara iz doba klasičnog perioda u umetnosti stare Grčke. On je više nego iko pre njega uspevao i težio da izradi pokret, da uhvati u svojim figurama trenutak najvećeg fizičkog i psihičkog napora ljudskog lika. Radio je skoro isključivo u bronzi. Bio je odličan poznavalac anatomije ljudskog i životinjskog tela koju je detaljno usađivao u svoje statue raznih bogova i heroja, ali se proslavio prikazima atletičara zbog uvođenja naglašenog pokreta. Isto tako, bio je Ageladov učenik, a kasnije Polikletov saučenik. O Mironovom životu se ne zna ništa osim da je, prema Petronu, umro u velikom siromaštvu. Imao je sina Lyclus (Likil), koji je bio istaknuti umetnik. Iako je Miron vajao predstave bogova i heroja, postao je poznat prvenstveno po skulpturama sportista. Diskobolus je njegovo najslavnije delo, skulptura koja danas više ne postoji, ali su rimske kopije.

MIRON

Rimska Arhitektura

Anastasija Bukreeva
Graficki Dizajn

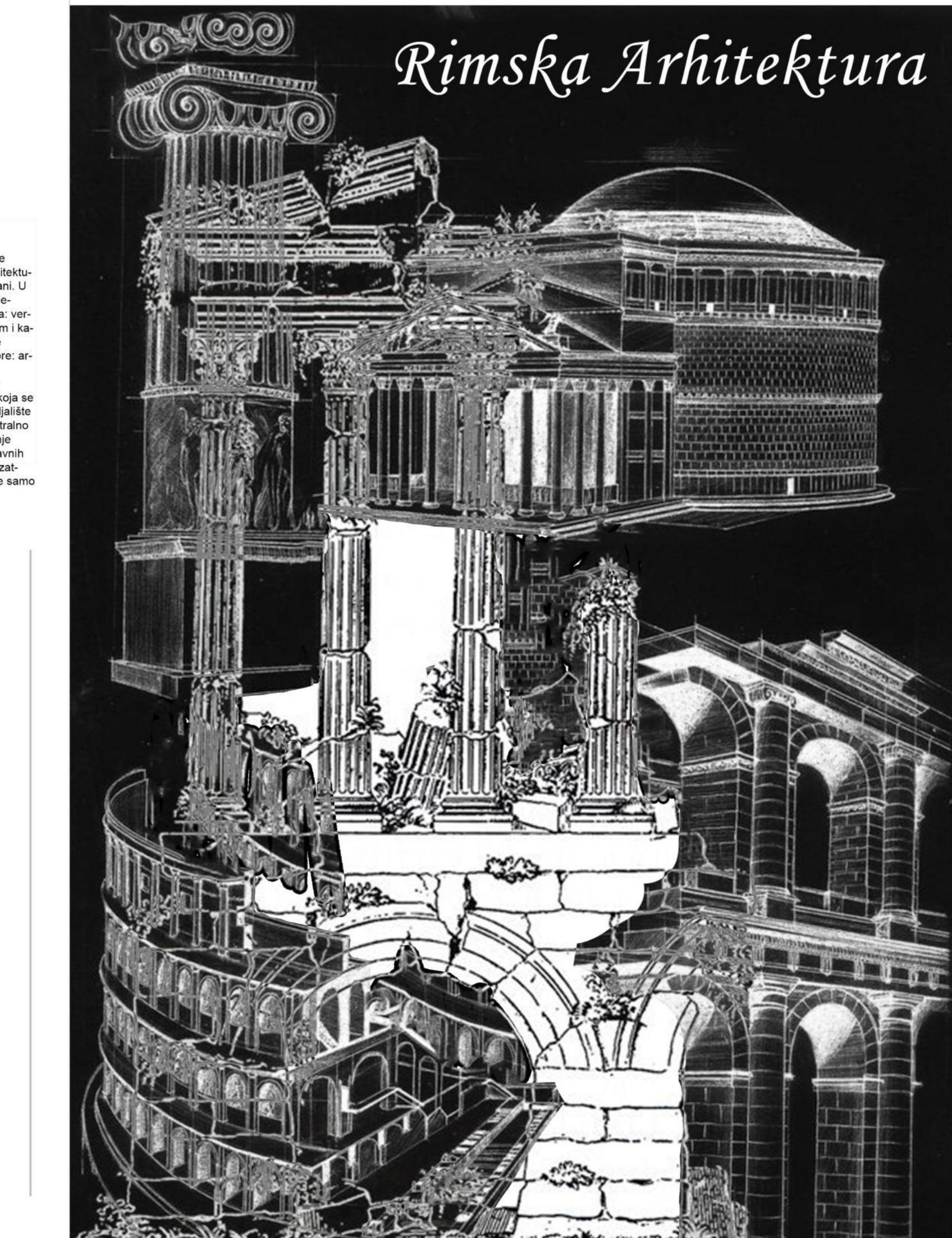

Rimska arhitektura predstavlja ujedinjenje tradicionalnih grčkih i toskanskih elemenata prvenstveno preuzimanje organizacionih redova klasične arhitekture.

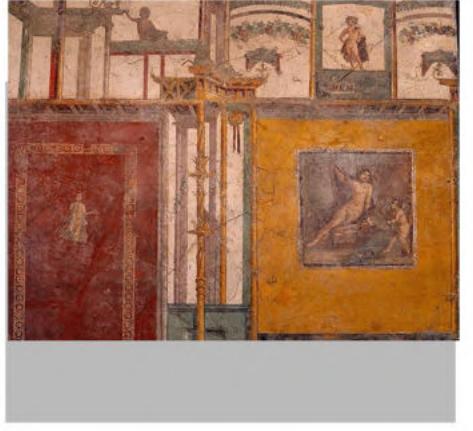
Rimska arhitektura predstavlja ujedinjenje tradicionalnih grčkih i toskanskih elemenata prvenstveno preuzimanje organizacionih redova klasične arhitekture. Klasični "nalozi" opisuju vrstu arhitektonске gramatike koja se prvo razvila u grčkoj arhitekturi, a kasnije su je prilagodili i proširili Rimljani. U suštini, nalozi određuju oblik, proporcije i dekoraciju osnovnih arhitektonskih elemenata: vertikalno nosećeg stuba (sa bazom, osovinom i kapitelom) i vodoravno oslonjene entablature (podeljene na tri registra odozdo prema gore: arhitrav, friz, i vijenac). Toskanski red, Dorski red, Jonski poredak Forum je bio centralna otvorena površina koja se koristila kao mjesto susreta, pijaca ili okupljalište za političke diskusije ili demonstracije, centralno mjesto u gradu neophodno za komuniciranje ideja i vesti. To se sastojalo od nekoliko javnih zgrada koje su uključivale pijace, sudove, zatreve i vladine objekte. Forumi se ne nalaze samo u Rimu, već i u malim gradovima.

Bazilika je bila velika pravougaona prostorija prema rimskoj arhitekturi, obično dugo duža od širine. Bazilike su bile sudnice i trgovačke pijace i bile su mjesto od velikog značaja u Rimu. Velika unutrašnja dvorana bila je okružena prolazima sa galerijama iznad prolaza. Za potrebe zakona, sudski službenici sjedili su na uzdignutom podiju u polukružnoj apsidi (kružni nastavak pravougaone prostorije).

Važan primjer je Trajanova bazilika, Rim 98-112. Sagradio ga je Apolonodor iz Damaska, bio je pričvršćen i ušao sa Trajanovog foruma, a sadržavao je grčke i latinske biblioteke. Unutrašnja visina bila je 120 stopa, a strop je bio od drvenih greda, tipične konstrukcije bazilika. Dizajnerski element presječnih svodova poduprtilih prihvativim stupom, pretečom gotičke konstrukcije, ugrađen je u konstrukciju Konstantinove bazilike.

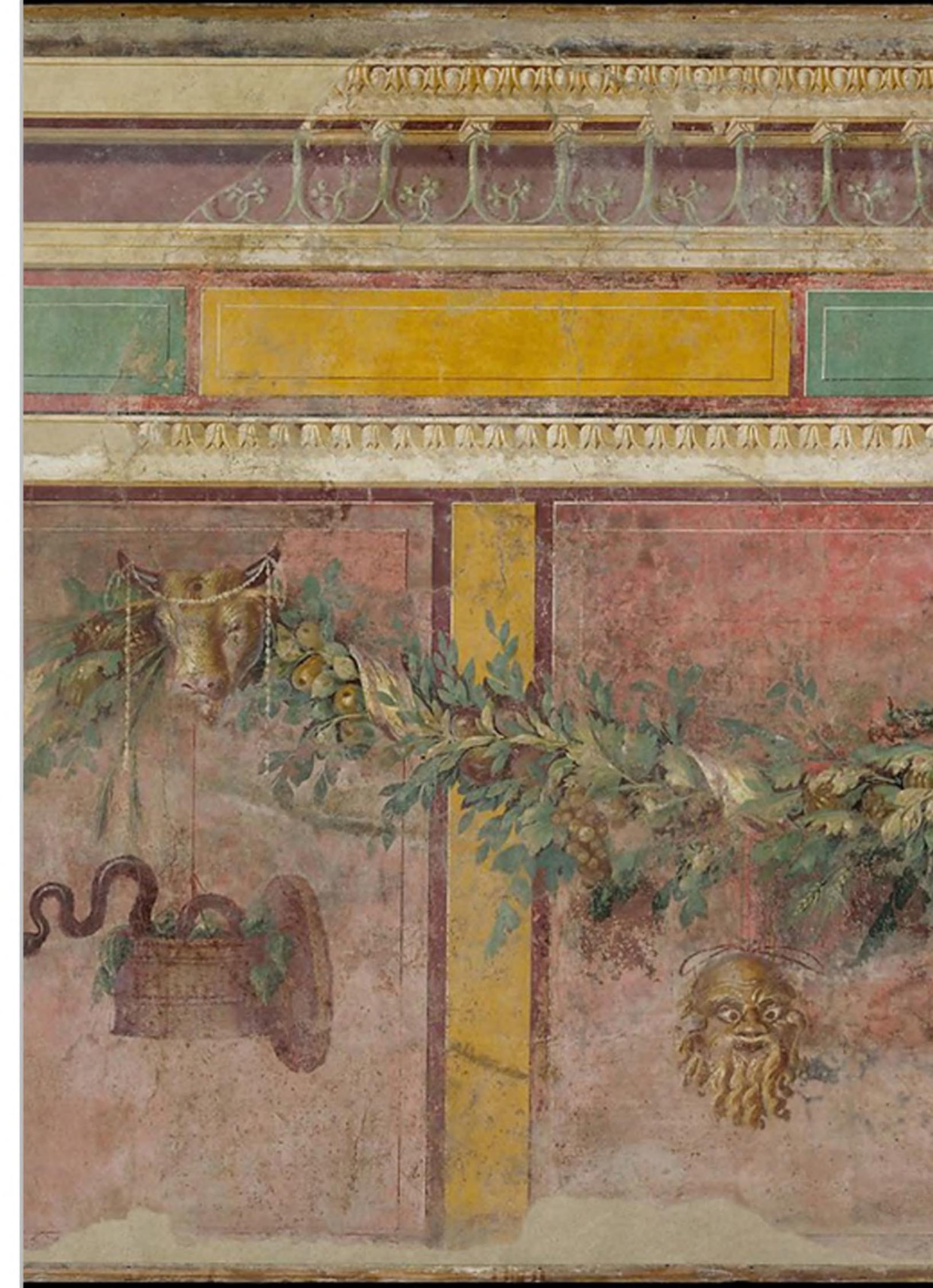
RIMSKO ZIDNO SLIKARSTVO

Prvi stil nastaje u 3. vek pne. Koriste se boje kako bi se postigla iluzija mermera. „Mermerne ploče“ su povezane malterom. Drugi stil se naziva i arhitektonski stil. Pojavljuje se oko 80. godine. Zavarava posmatrača da gleda kroz prozor. Kombinuje arhitektonske elemente sa pejzažom i fiurama. Uvodi se perspektiva

treći stil se takođe naziva i kitnjasti stil. Pojavljuje se na početku 1. veka. Ravne ploče i monohromatske palete. Fantastični arhitektonski elementi. Centralni zidovi sadrže vinjete. Unose se egipatski motivi. Četvrti stil takođe poznat kao kombinovani stil pojavljuje se odmah nakon 3. Kombinuju se sv tri prethodna stila (mer-

Istorijski rimskog zidnog slikarstva nam je danas poznata zahvaljujući gradu Pompeji. 79. godine dolazi do erupcije vulkana čiji pepeo prekriva grad, što doprinosi očuvanju unutrašnje dekoracije kuća. Nemački arheolog 19. veka, August Mau, je podelio ove slike u 4 stila.

RIMSKO ORUŽIJE

Andrey Nikolov 4824
Grafički dizajn

Pugio - Korišćen za ubistvo Julija Cezara

Staro rimsko oružje Gladius - najdefinitivnije oružje rimske vojske

Pilum - Jedno od najefikasnijih oružja u Starom Rimu

Rimска војска је била ključна у стварању velikog Rimskog carstva. Na mnogo načina, то је bio razlog што је мали град на италијанској копну добио контролу над већим делом западног света, од Британских острва до Bliskog istoka, од Равне до Severne Afrike.

U ranim danima Rimske republike, војска је била dobrovoljačka snaga сastavljena od rimskih civila. Svi rimski građani су могли да služe војску, али како је carstvo rasio i širilo se, војска је morala sve više da regrutuje lokalno stanovništvo. Od potencijalnih regruta se заhtevalo да se obavežu na određenu dužinu službe, a značajan broj njih nisu bili rimski stanovnici. Kako су se granice Rima širile, tako је војска morala da zavisi od ljudi iz ovih novostečenih rimskih oblasti. Главни предуслов је bio да су bili slobodni starosedeoći.

Gladius je bio dugačak mač i prvenstveno je predstavljao starorimskog vojnika. Rimski vojnik nikada ne bi bio viđen bez svog gladijusa ili njegovog štita. Bio je najefikasniji tokom bliske borbe. Rimski vojnici su blokirali neprijatelja svojim štitovima i napali ih gladijusima. Главна намена mača је била да забоде i poseće neprijatelja. Пored тога, gladius је bio veoma efikasan u rezanju kolena neprijateljima i tako ih činio bespomoćnim. То га је учинило тако popularnim i efikasnim drevnim rimskim oružjem. Međutim, krajem 3. века нове ере, spata је на kraju zamenila gladije.

Pugio je jedno od najpoznatijih starog rimskog oružja. То је у суštini бодеž. Pugio је korišćen за atentat на rimskog cara Julija Cezara. Zbog svoje male величине i skrivenе природе, bio је popularno oružje за atentate i samoubistvo. Убрзо су carevi počeli da nose бодеž као simbol moci života i smrti.

Rimski legije су обично koristile tip kopља познатог као pilum. То је у суštini било kopље за bacanje. Dizajniran је тако да је vrh napravljen од tvrdog gvožđa, а drška od mekog gvožđa. Dakle, kada bi se bacio na neprijatelje, lako би се prekinuo. На овaj начин, neprijatelj га nije mogao baciti назад на rimsku војску. Пored тога, vrh stuba је bio širi od drške, па је ostavljao veliku rupu када је probio neprijateljsки štit. У суštini raniји neprijateljsки војника иза штита. То га чини jednim od najefikasnijih oružja starog Rima.

Lorica Segmentata је ikonski simbol rimskog војника. То је oklop који се највише повезује са rimskom војском. Bio је то oklop који је имао metalne trake које су биле приčvršćene за kožne kaiševe iznutra. Помоћне трупе су обично носиле Lorica Segmentata. Oklop је služio за заштиту груди и леђа и апсорбовао је i odbijao fizičke нападе. Пored тога, могао се правилно склadišti jer се лако склапа и чува.

Skutum је takođe vrsta штита. Rimска војска је почела да га користи у 4. веку нове ере. Поčeli су да га користе када су своју војну формацију променили у maniple. Prvobitno је шtit bio duguljastog oblika, а касније је evoluirao u pravougaoni i polulinski oblik. Ono што је skutum činilo efikasnim je činjenica да се лакше држао у једној рuci, a zbog velike visine војник је bio заštićен од ракете vatre. Пored тога, služio је као предност у борби prsa u prsa. Конвексни облик штita је dalje služio као oružje за probijanje. Efikasnost oružja се razume iz Punskih ratova. Polibiје, грчки istoričar, писао је како су skutumovi dali rimskoj војsci предност над Kartaginjanima. Шtit им је pružao и заštitu i samopouzdanje.

Lorica Segmentata

Skutum

RIMSKI NOVAC

Lazar Manasijev 5155
Grafički dizajn

Miliarensa Anastasija I
Srebrni novac na kome je Anastasije I okrenut ka desno

Folis Justina II
Justin II na levoj strani i Sofija na desnoj strani, oboje sede na tronu sa dvostrukim naslonom na liru.

Solidus Teodosija III
Teodosije III nosi loros i krunu sa krstom na obruču. Patrijaršijski krst na globusu u desnoj ruci, akacija u levoj ruci.

Jedna od najprepoznatljivijih kulturnih osobina Rimljana bila je njihova sistematičnost i metodičnost. U ratu, politici i umetnosti, Rimljani su zahtevali strogu disciplinu i poštovanje pravila. Naravno, ovaj naglasak na doslednosti, prenosili su i u svoju valutnu politiku.

Stotinama godina, milione kovanica, ručno je izrađivao nepoznat broj zanatlja, a gotovo svaki od njih odmah je prepoznatljiv kolekcionaru numizmatičaru kao rimski. Upečatljivo je, kada je rimski novac u pitanju, da se i u dobrom vremenu i u lošim vremenima, moglo računati na kovanje novca istog izgleda i kvaliteta

RIMSKA SKULPTURA I PORTRETI

Marijana Vasić
Grafički dizajn

Mermerna portretna bista žene (desno) i Mermerna portretna bista cara Kaligule (levo)

Jedan od Avgustovih najpoznatijih portreta je takozvani Avgust iz Primaporte iz 20. p.n.e. (skulptura je dobila ime po gradu u Italiji gde je pronađena 1863. godine). Na prvi pogled može izgledati da ova statua jednostavno podseca na portret Avgusta kao govornika i generala, ali ova skulptura takođe dosta govori o carevoj moci i ideologiji. U stvari, na ovom portretu Avgust se prikazuje kao veliki vojni pobednik i nepokolebljivi pristalica rimske religije. Statua takođe predviđa 200-godišnji period mira koji je započeo Avgust, nazvan Pax Romana. U ovoj samostojecoj mermernoj skulpturi, Avgust stoji u kontraposto pozи (opuštena poza u kojoj jedna noga nosi težinu). Desna ruka mu je ispružena, što pokazuje da se car obraca svojim trupama. Odmah osetimo moć cara kao vođe vojske i vojnog osvajača.

Rimljani su za sobom ostavili brojne tekstove: literarne, filozofske i hronike. Zbog toga nam je rimska kultura najpoznatija od celog antičkog sveta. Međutim, među njima je malo onih koji govore o umetnosti njihovog vremena. Oni uglavnom pišu o grčkim umetnicima: Polikletu, Fidiji i Praksitelu.

Rimljani se dive grčkoj umetnosti i izrađuju brojne grčke kopije. I sama rimska umetnost je u velikoj meri nadahnuta grčkom, a umetnici su često poreklom Grci - čitav jedan deo rimske umetničke produkcije su kopije grčkih dela.

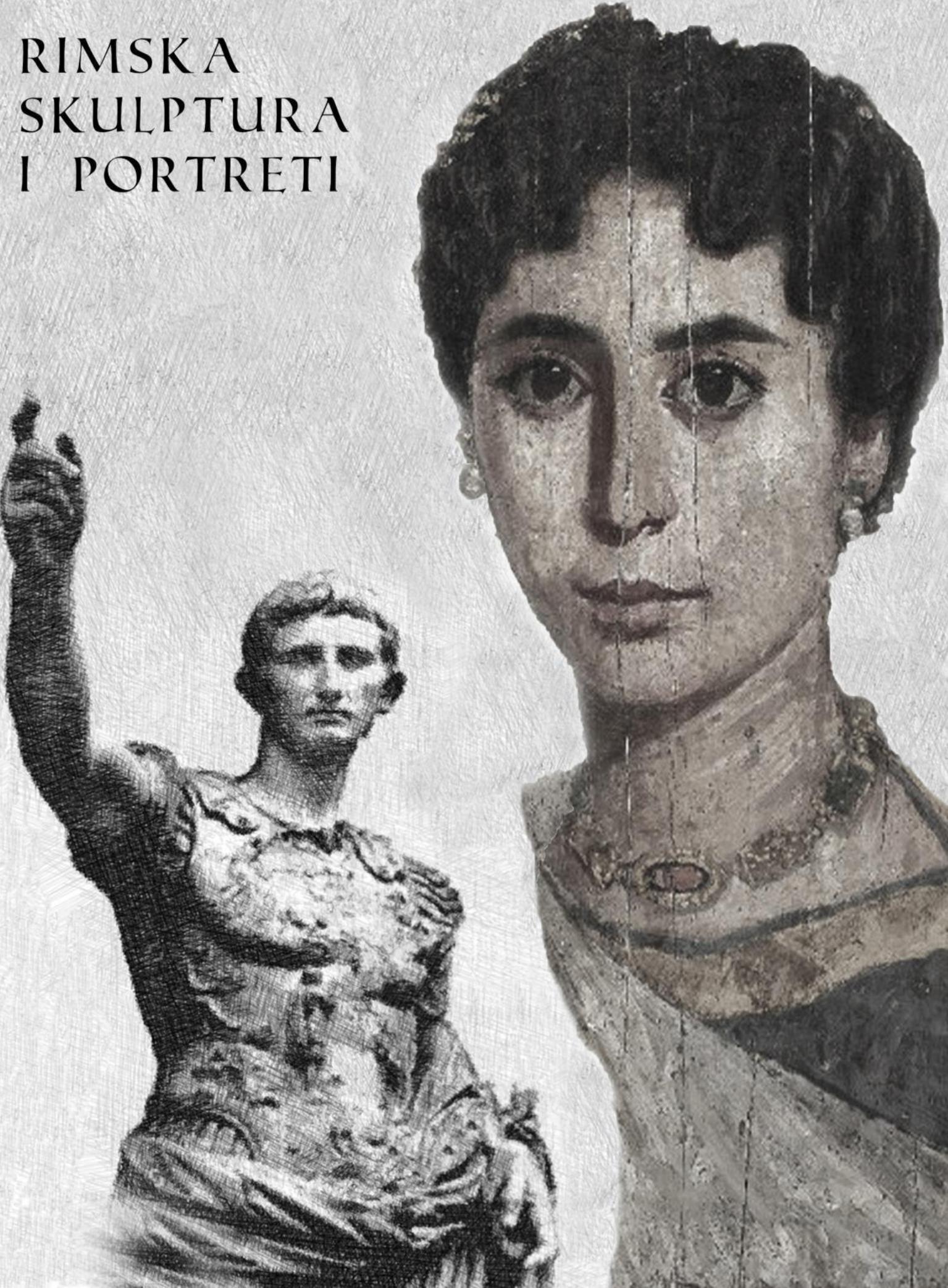
Dela nastala tokom rimske vladavine se ipak u mnogome razlikuju od grčke umetnosti. Rimsko carstvo je kosmopolitsko društvo, a rimska umetnost crpi i iz drugih nasleđa, kao što su etrusko, egipatsko i bliskoistočno.

Konjanička statua Marka Aurelija je jedini sačuvan primer ove vrste spomenika, i jedna od malog broja rimskih statua koje su ostale na svom mestu i tokom srednjeg veka. Konj karakteriše imperatora kao uvek pobedonosnog, jer se nekada, ispod prednje desne noge, nalazila mala zgrčena prilika varvarskog poglavice (prema srednjevekovnim izvorima). Konj je izraz ratničkog duha. Ali, sam imperator, bez oružja i oklopa je nosilac mira, a ne ratnik i heroj. A on je zaista tako i video sebe i svoju vladavinu. Zvali su ga filosof na tronu. Ova konjanička statua je imala veliki uticaj na renesansu, do Leonarda su sve druge konjaničke statue polazile od ovog koncepta.

Rimска skulptura nam je pružila ne samo neprocenjiv zapis o ranijim grčkim remek-delima, već je takođe doprinela velikim delima sama po sebi.

RIMSKA SKULPTURA I PORTRETI

Umetnost Rima

Teodora Majstorović 5008
Grafički dizajn

Koloseum

Nazvan je još i "Flavijev amfiteatar" i to je amfiteatar koji se nalazi u Rimu i sigurno je jedna od asocijacija kada se spomene rimska umetnost jedan od najvećih bila su iscenirane pomorske bitke zvane naumahije. To je bilo veliko finale i tada bi koloseum bio ispunjen vodom. Na takvim dešavanjima bilo je preko

Panteon

Panteon u Rimu je najbolje očuvan spomenik antičkog Rima. Sagrađen je oko 126. godine nove ere. Poznat je po tome što se smatra da je hram svih bogova (prošlosti, budućnosti, sadašnjosti). Takođe poznat je po svojoj kupoli, visine 43,30m. Dugo je bio na prvom mestu kao građavina sa najvećom kupolom, a danas je na dvanaestom mestu.

Trajanov stub

Dorski stub, koji je bio posvećen caru Trajanu oko 106-113. godine p.n.e. Bez postolja je njegova visina bila 29,78m i sastojao se od 29 delova. Na stubu je bilo preko 2500 ljudskih figura, od kojih je 60 bilo Trajanovo. Na vrhu statue se nalazila zlatna statua cara Trajana, ali je nakon njenog gubitka zamjenjena statuom Svetog Petra, koja je bila napravljena od bronce.

Računa se da su Romul i Rem osnovali Rim 773. godine pre nove ere i da se samim tim pojавila i rimska umetnost, koja je doživela najveći uspeh i domet od 200. do 500 godine pre nove ere. Ipak prava rimska umetnost se pojavila od 2.-1. veka pre nove ere. To je period kada su se Rimljani oslobođili, kada su postigli prava i vreme kada su se pojavili занатi kao i robovi koji su svojim dolaskom doneli nove tradicije, koje su se vremenom poštovale i usvojile.

Umetnost Rima čini posebnom pre svega mešavina različitih umetnosti ranijih epoha i tradicija. Kao i građavine i dela koja imaju dušu i prirodnu lepotu, koja je sačuvana i očuvana, a nastale su u vremenu koje ne možemo ni da zamislimo. Umetnost Rima oduvek bila i po mom misljenju će i ostati jedna od najcenjenijih i najposećenijih umetnosti na celom svetu. Jer svako delo, bila to skulptura, spomenik, neko arhitektonsko delo, nosi priču iza sebe i objašnjenje zašto je tu gde jeste i zbog koga ili čega je napravljeno. Po mom mišljenju to je veoma važno jer tako učimo istoriju na najlepši mogući način, a taj način je upravo ta lepotu koju posmatramo i naravno da će nas zanimati prošlost i upravo ta priča koja stoji iza tih istih dela. Smatram da nam rimska umetnost pruža najlepši užitak i lepotu koju možemo da doživimo i jedno je sigurno, a to je da će ona biti večna i jedinstvena.

RANOHRIŠĆANSKI SARKOFAZI

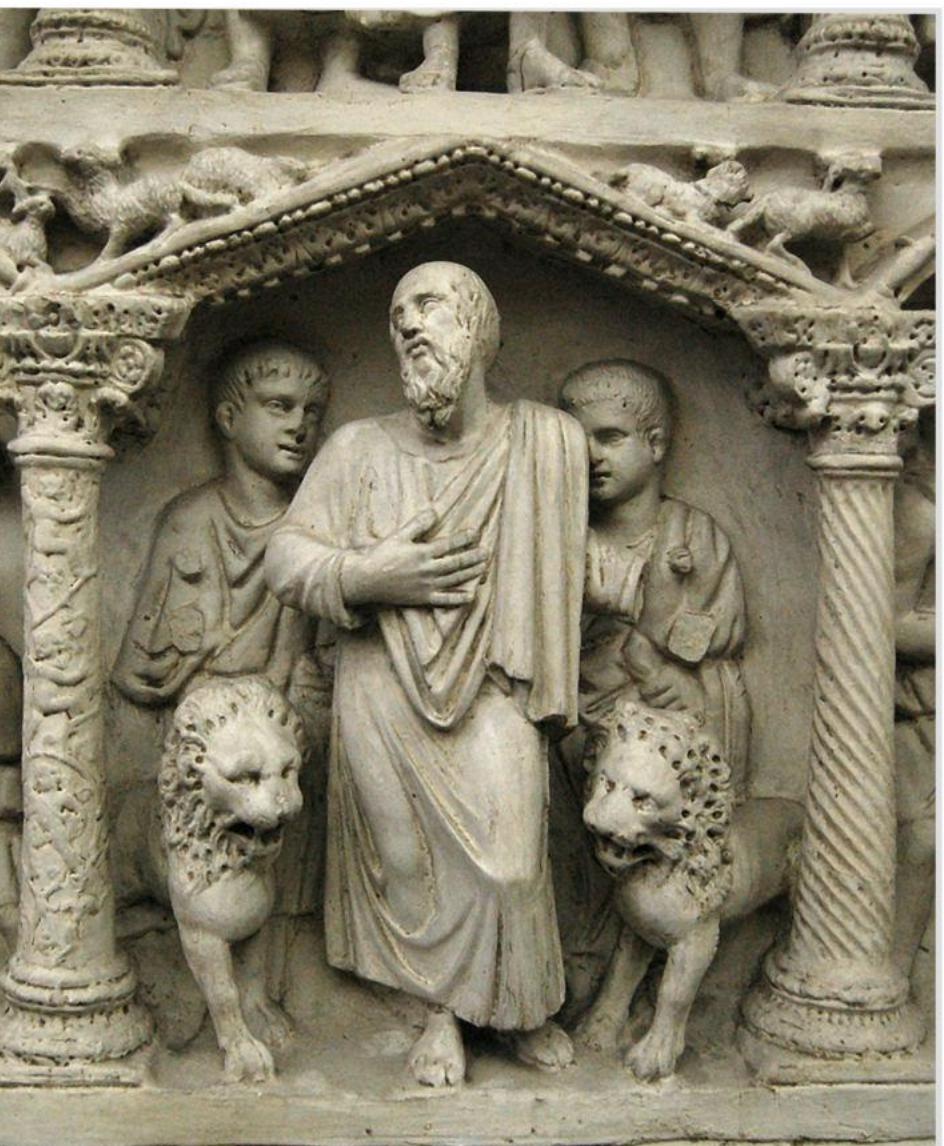
Ana Marković 4893

DIM

Portreti pokojnika u kružnim ramovima (tondima) nazvani Imago Clipeata važni su za stvaranje sećanja i pamćenje likova pokojnika.

Sarkofazi namenjeni sahranjivanju posmrtnih ostataka ljudi imaju drevno prehršćansko poreklo. Ova posebna vrsta mrtvačkog kovčega izrađivana je od trojanskog krečnjaka koji je imao svojstva da brzo troši lešinu, pa se otud prevodio kao „Onaj koji ždere, koji nagriza meso“ (starogrčki *sark* = meso; *phagos* = jesti). Kasnije se naziv sarkofag upotrebljavao za mrtvačke sanduke od kamena, naročito od mermera, te luksuzne kovčeve kao i grobove u obliku kamenog kovčega. Sarkofazi su umetnički oblikovani predmeti, te u antici sadrže predstave pokojnika, zatim prikaze arkadije ili mitološke scene i likove pagskih božanstava. U zavisnosti od kulta pod čijim uticajem su nastajali oblikovana je i njihova dekoracija.

Sarkofazi namenjeni sahranjivanju posmrtnih ostataka ljudi imaju drevno prehršćansko poreklo. Ova posebna vrsta mrtvačkog kovčega izrađivana je od trojanskog krečnjaka koji je imao svojstva da brzo troši lešinu, pa se otud prevodio kao „Onaj koji ždere, koji nagriza meso“ (starogrčki *sark* = meso; *phagos* = jesti). Kasnije se naziv sarkofag upotrebljavao za mrtvačke sanduke od kamena, naročito od mermera, te luksuzne kovčeve kao i grobove u obliku kamenog kovčega. Sarkofazi su umetnički oblikovani predmeti, te u antici sadrže predstave pokojnika, zatim prikaze arkadije ili mitološke scene i likove pagskih božanstava. U zavisnosti od kulta pod čijim uticajem su nastajali oblikovana je i njihova dekoracija.

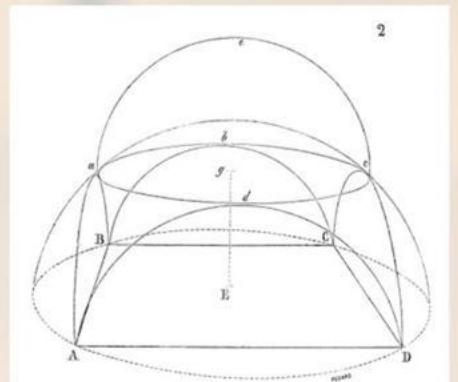
U zavisnosti od kulta pod čijim uticajem su nastajali oblikovana je i njihova dekoracija. Paganika antika nema jedinstven stav po pitanju zagrobnog sveta koji je zamislijan poput rajskog vrta olijenog Jelisejskim poljima ili tamnog Hada, iza reke Stiks gde seni mrtvih lutaju u tamu čekajući žrtve koje su prinošene u formi libacija – žrtvi levanica koje se sastoje od vina, maslinovog ulja i vode koji su ulivane u naročite kratere to jest keramičke posude nad grobovima pokojnika. Učenja o zagrobnom svetu, personifikacije smrti i sna odnosta Tanatosa i Hipnosa, koji se javljaju u pogreboj umetnosti antike uticali su na polje pogrebne umetnosti ranog Hrišćanstva. Nasuprot organizovanim religijskim sistemima javlja se unutar antičke filozofije racionalizacija smrti odnosno poimanje kraja ljudskog života kao „sna bez snova“ u koji duše zapada nakon kraja ovozemaljske egzistencije.

RANOHRIŠĆANSKI SARKOFAZI

Vizantijska arhitektura

Bojana Jeremić
Grafički dizajn

Šematski prikaz pandatifa. Pandatif je konstrukcijski uredaj koji omogućava postavljanje kružne kupole iznad kvadratne prostorije.

Vizantijska arhitektura je nastala na području koje se nalazi na teritoriji Istočnog rimskog carstva (Vizantija) i vezana je za Carigrad. Rana vizantijska arhitektura je bila nastavak tradicije rimske arhitekture i zbog toga istoričari umetnosti nisu bili u stanju da uspostave liniju njihovog arhitektonskog razdvajanja, ali se smatra da je nastala na početku 5. veka. Ovo doba arhitekture se može podeliti u tri faze, a to su rana, srednja i kasna epoha. Vizantijske crkve u osnovi imaju oblik krsta kod koga su svi kraci jednake dužine. Grupisanje polukupola oko centralne kupole je karakteristično za ovu arhitekturu. Primenom pandatifa ostvareno je prelaženje sa kvadratne osnove u prizemlju na kružnu osnovu kupole. Pandatif je konstrukcijski uredaj koji omogućava postavljanje kružne kupole iznad kvadratne prostorije ili eliptične kupole iznad pravougaone prostorije.

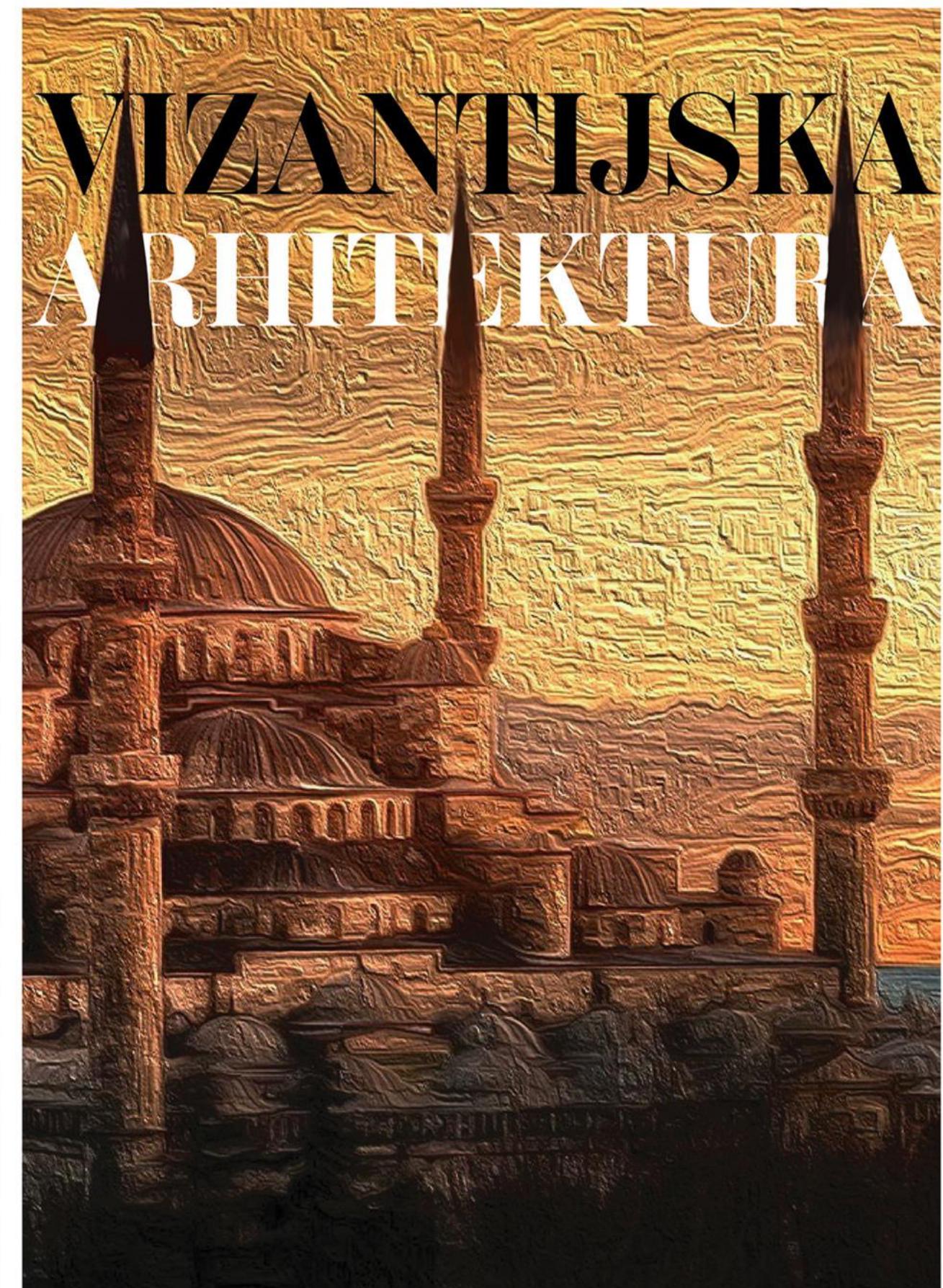

Crkva San Vitale u italijanskoj Raveni. Građena je od 526. do 547. godine i primer je vizantijske arhitekture.

Crkva Svetog Marka u Veneciji, Italija. Ova crkva nije bila pod vlašću Vizantije, ali je bila pod direktnim umetničkim uticajem.

Crkva Sveta Sofije u Carigradu predstavlja jednu od vodećih arhitektonskih građevina svetske arhitekture. Nastala je u 6. veku, za vreme cara Justiniana. Crkva je građena od 532-537. godine. Kupola je podignuta na sistemu pandatifa. Pretvorena je u džamiju nakon osvajanja Vizantijskog carstva od strane Turaka. 1204. godine je postala pravoslavna crkva, pa posle toga katolička. 1261. godine je ponovo vraćena u pravoslavnu, a 1453. u džamiju. U muzej je pretvorena 1935. i od 2020. godine je ponovo džamija. Aja Sofija se nalazi na listi UNESCO-a (među najznačajnijim spomenicima). Crkva San Vitale u Raveni je još jedan primer vizantijske arhitekture. Građena je od 526-547. godine i ima osnovu osmougaonika iznad čijeg središnjeg dela se nalazi kupola. Središnji brod je komplikovano povezan sa bočnim brodom i to nizom polukružnih niša.

Vizantijski novac

Aleksa Paunović
Dizajn interaktivnih medija

Justin I, Folis, 518 - 522

Justinian II, Solidus, 709/710

Jovan I, Histamenon, 969 - 976

Istočno rimsко или Vizantijsko carstvo je tokom svoje istorije osnovalo i vodilo nekoliko kovnica novca. Pored glavne mitropolitske kovnice u prestonici, Carigradu, različit broj provincijskih kovnica osnovan je i u drugim gradskim centrima, posebno tokom 6. veka. Većina provincijskih kovnica, osim Sirakuze, zatvorena je ili izgubljena zbog invazija do sredine 7. veka. Nakon gubitka Sirakuze 878. godine, Konstantinopolj je postao jedina kovnica za zlatni i srebrni novac sve do kasnog 11. veka, kada su glavne provincijske kovnice počele ponovo da se pojavljuju. U periodu od 12. do 14. veka radile su mnoge kovnica novca, kao i carske, a kako se vizantijski svet raspao, one su pripale autonomnim lokalnim vladarima.

Rani vizantijski novčići nastavljaju kasne grčko-rimske konvencije: na prednjoj strani glava cara, a na zadnjoj obično hrišćanski simbol kao što je krst ili andeo. Zlatnici Justinijana II odstupili su od ovih stabilnih konvencija stavljajući bistu Hrista na prednju, a portret cara na zadnju. U 10. veku, umesto ranijih novčića na kojima je bio prikazan car, iskovani novac sada na prednjoj strani ima portret Isusa i latinski natpis iznad njega koji u prevodu znači "Hristos, car careva".

Početkom 9. veka, solidus od tri četvrтине je izdavan paralelno sa solidusom pune težine, pri čemu su oba očuvala standard finoce, pod neuspelim planom da se primora tržište da prihvati kovanice manje težine po vrednosti pune težina novčica. Novčić od 11/12 težine nazvan je tetarteron (grčki uporedni pridev, bukvalno „četvrti“), a solid pun pune težine nazvan je histamenon. Tetarteron je bio nepopularan i samo je sporadično ponovo izdavan tokom 10. veka. Početkom 11. veka započet je proces debaziranja solidusa (tetarterona i histamenona) tj do smanjivanja kvaliteta novca sve do Aleksija I, kada je ukinut taj debazirani solidus i uspostavljen novi zlatni kovani novac veće finoce koji se naziva Hiperpiron. Hiperpiron je nesto manji od standardnog solidusa.

VIZANTIJSKI
NOVAC

Islamska umetnost

Andrea Tomić
Grafički dizajn

Mesdžidul-Haram (Sveta džamija)
Meka

Islam je monoteistička religija koja se zasniva na verovanju u jednog Boga - Alaha. Osnivač islama je Muhamed, bogati trgovac iz Meke koji je 610. Godine doživeo otkrovenje kada mu je Bog poslao objavu preko anđela Gavrila. 622. Godine Muhamed prelazi iz Meke u Medinu u kojoj je osnovao jaku versku zajednicu i u tom periodu započinje muslimansko računanje vremena. 630. godine Muhamed se vraća u Meku koja postaje sveti grad muslimana. Brzo se širila preko Azije i Afrike, pa sve do Španije.

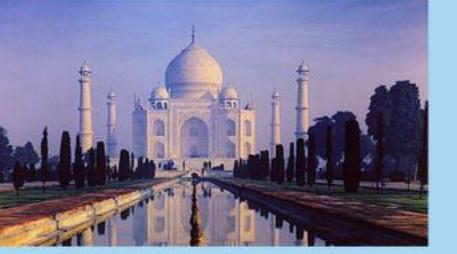
Al Aksa (Najdalja džamija)
Jerusalim

Arhitektura je najznačajnija za umetnost islama, obuhvata izgradnju džamija, palata, mesta za društvena okupljanja, mauzoleje i grobnice.

Najviše pažnje se posvećuje izgradnji džamija još u VII veku.

Dve najpoznatije džamije koje su postale uzor džamijama u Turskoj, Siriji, Egiptu i severnoj Africi su: Džamija Selimija u gradu Jedrene u Turskoj

Aja Sofija (Sveta Sofija - Premudrost Božja) u Istanbulu

Tadž Mahal (Dragulj islamske umetnosti)
Indija

Islamski propisi zabranjuju oslikavanje svetaca, proraka kao i reprezentativnih slika. Zbog tih zabrana umetnici su se bavili ukrasima i dekoracijom koja se zasnivala na geometrijskim oblicima, arapskom pismu i stilizovanim oblicima. Dekoracija se zasnivala na belom kreču, opeci i pločicama raznih oblika. Uvedena je i umetnost zidnih mozaika. Bavili su se rezbaranjem drveta i koristili su ga u izradi nameštaja i vratima mimbara.

Islamska umetnost

ROMANIKA

Lara Simić
Grafički dizajn

Krstionica u Firenci

Romanika je umetnički pravac koji se razvijao u srednjovekovnoj umetnosti od 11. do 13. veka. Kasnije se raširio u arhitekturi i slikarstvu. Naziv romanika potiče od reči Rim jer je pravac inspirisan umetnošću starog Rima. Pravac nastaje u Italiji, širi se i probija kroz Evropu. Uskoro kreće da se grade masivni objekti u kojima se čuvaju vredne stvari.

Arhitektura

Romanska arhitektura inspirisana je antičkom umetnošću. Romaničke crkve su u osnovi sadržale latinski krst i raspored ranohrišćanske bazilike. Na početku su imale ravni drveni plafon, kasnije kameni polukružni svod. Jednostvne građevine, bogata horizontalna raščlanjenost. Kockasti kapiteli često ukrašeni biljnim i figuralnim motivima. Masivne građevine sa velikim stubovima. Obično su se podizala po dva zvonika dok je u Italiji bio običaj samo po jedan. Izgradnja crkvi, manastira, plemićkih utvrđenja... Karakteristike arhitekture su teški svodovi i široki zidovi.

Crkva u Vezeu

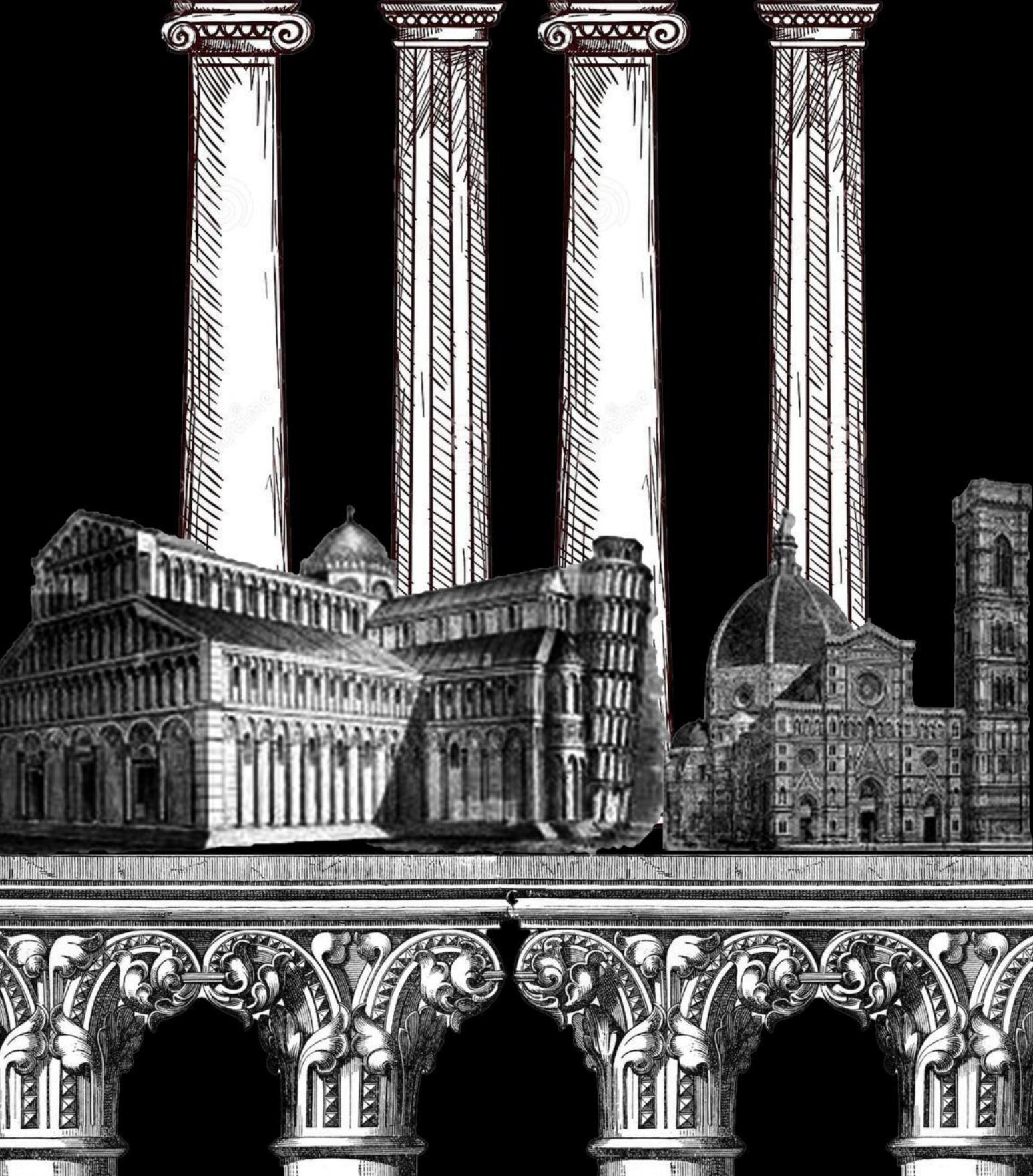
ROMANIKA

Slikarstvo

Propašću Rimskog carstva izumrla je i tradicija klesanja velikih skulptura u kamenu i izlivanja bronce. U zapadnoj Evropi iz ekonomskih razloga, a u Vizantiji zbog verskih razloga. Napravljeno je vrlo malo skulptura u prirodnoj veličini, a one su građene od jeftinijih materijala. Najpoznatiji preživeli primer je drveno raspelo u prirodnoj veličini koje je naručio nadbiskup Gero u Kelnu oko 1060/65. Teme su isključivo religioznog karaktera, sa naglaskom na strašnu sudbinu onih koji nisu vernici. Najčešći prizori na portalima i crkvama su strašni sud, prizori iz pakla i posledice nevernika.

Slikarstvo

Romaničko slikarstvo je poput romaničkog kiparstva, vezano uglavnom za arhitekturu (freske, oslikani svodovi, vitraži, tapiserija, mozaik...), za knjigu (iluminacija) ili oltar (oslikane oltarne ploče i sanduci). Scene su bile iz Starog i Novog zaveta. Bili su im bitniji događaji od usavršavanja detalja. Nije bilo iluzija, konture su čvrsto crtane. Podloga u pozadini je često bila zlatna. Brojne figure su uvek bile isto raspoređene. Dosta toga je izgubljeno.

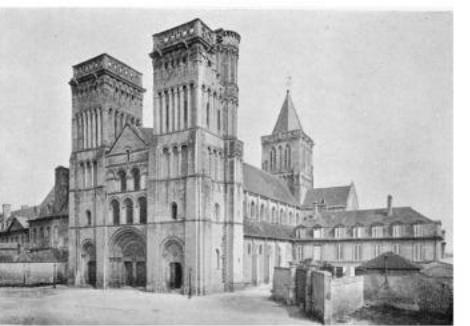
ROMANIKA

Vuk Jovanovic 5312
Dizajn Interaktivnih Medija

*Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipisci-
scing elit. Aenean commodo ligula eget dolor.*

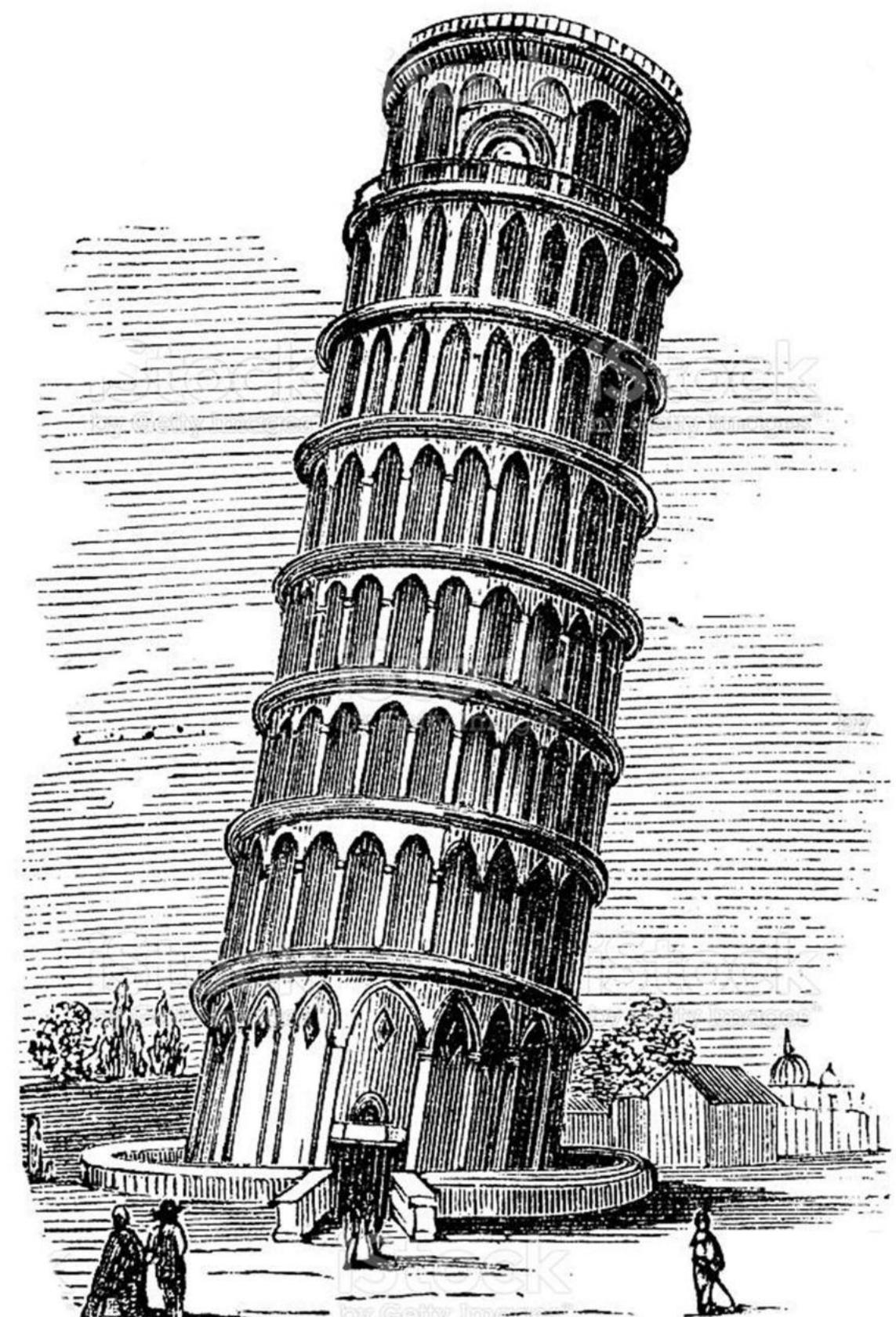
Biduino ili Biduinus bio je italijanski vajar i arhitekta iz doba romanike, aktivovan oko Pize i Luke. Njegovo ime pritisnuje se rođenju u Bidogno-u u Val-u, blizu Lugana. U romanici javljaju se škole koje su imale svoje osobnosti i svoje karakteristične boje i razvijale su se u okviru svešteničkih redova po manastirima pa ako postoji u umetnosti i profana komponenta ona je u odnosu na sakralnu nezatna. U svom opštem konceptu umetnost je internacionalna i ima sveobuhvatni karakter a nastala je i razvijala se iz antičke tradicije čiji su elementi preradeni i transformisani i

Romanika je umetnički pravac koji se razvio u srednjovekovnoj umetnosti u 11. i 13. veku i raširio se u arhitekturi i slikarstvu. Na Istoku se razvija vizantijska umetnost. Obeležava konačnu pobjedu hrišćanstva, crkve imaju osnovu oblika latinskog krsta, sastoje se od tri broda ili pet brodova odvojenih redovima stubova, a na 2/3 od ulaza na zapadu podužne brodove preseca transept, to jest poprečni brod. On može biti jednobrodan ili trobrodan.

ROMANIKA

Gotika u Francuskoj

Aleksandra Veselinovic 4865
DIM

Notre Dame u Parizu.

Ona je glavna katedrala koja karakteriše celu gotičku arhitekturu. Posvećena je Devici Mariji. Osnovana je 1163. a gradili su je vekovima do 14. veka. Ona je kombinacija romaničkog i gotičkog stila, masivni stubovi pripadaju romaničkom stilu ali šiljasti lukovi, ogromni, brojni prozori, leteći konrafri su prikaz gotike. Visina dostiže 36 metara. Ovu gradjevinu krasi ulazna vrata u koja se uklesan „Sudnji dan“, razne skulpture kao što su iskušenje Adama i Eve, 28 statua kraljeva koje su visoke 3 i po metra. Kao i u svakoj gotičkoj katedrali ultrašnjost je uredjena neverovatnim vitražima, posebno se izdvajaju 3 najveća prozora. U katedrali je krunisano 25 francuskih kraljeva.

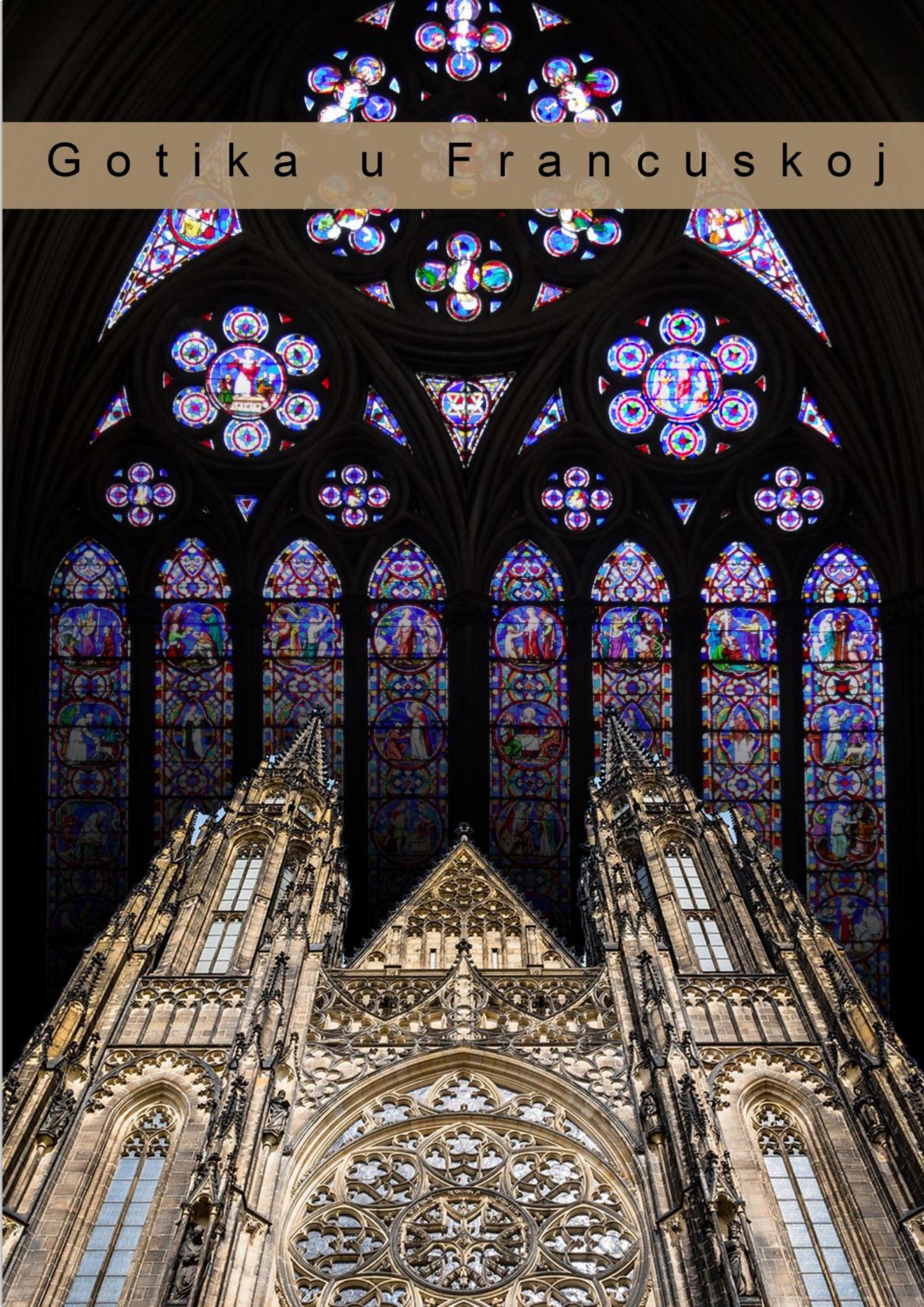
Katedrala Clermont-Ferrand

Katedrala u Chartresu

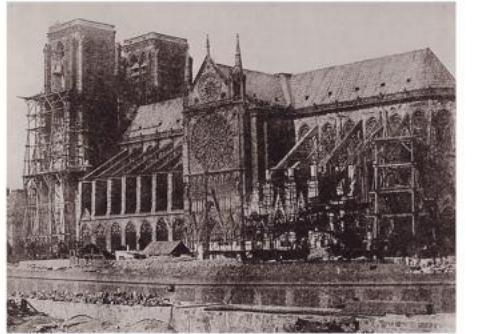

Univerzitet Metropolitan
2022

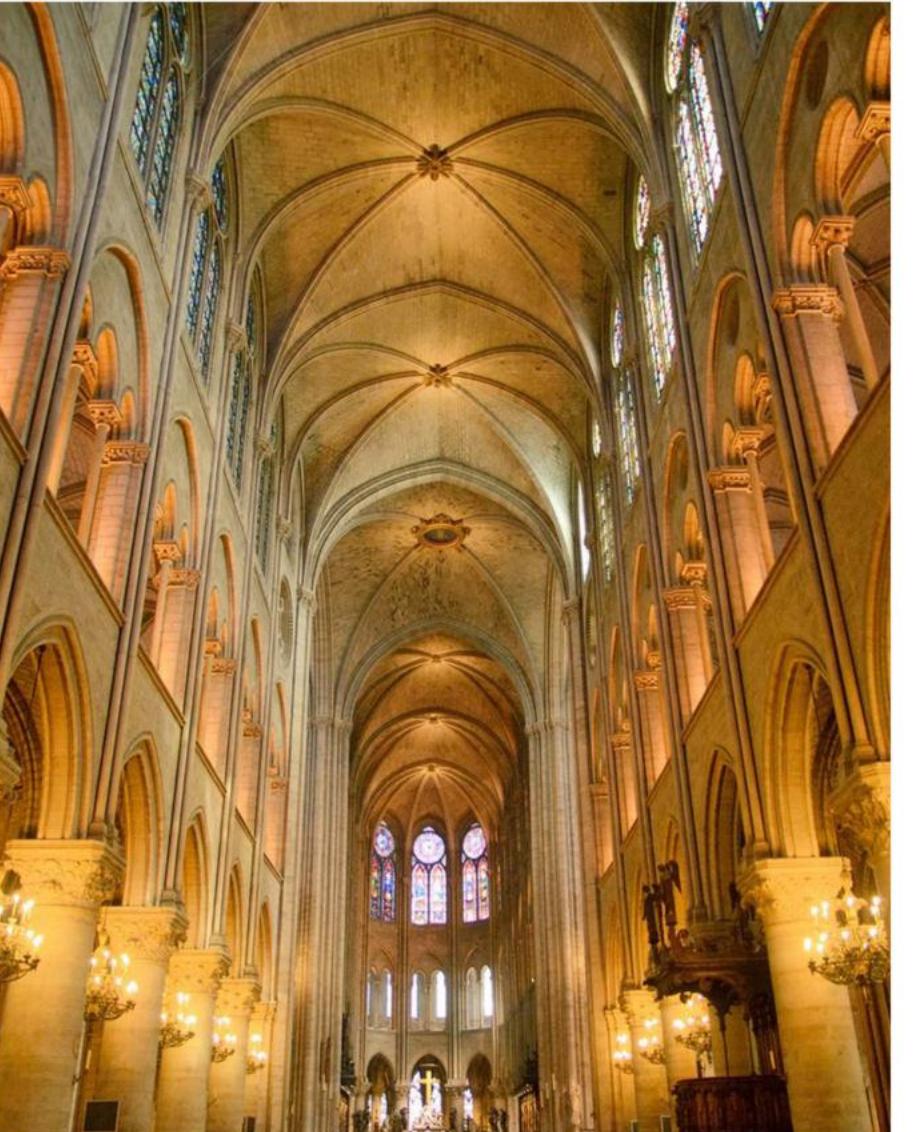
Notre Dame

Ana Radovanović
Grafički dizajn

Početak restauracije 1847.

Katedrala Notre Dame je gotička katedrala koja se nalazi na jugoistoku ostrva Site na reci Seni, u Parizu. Posvećena je Bogorodici Mariji, a izgradnja je započela 1163. godine, a završila se polovinom XIV veka. Biskup Maurice de Sully je podstakao izgradnju katedrale. Tokom svoje izgradnje, posle revolucionarnih nemira poduhvate preuzima arhitekta Eugène Emmanuel Viollet-le-Duc. On je često bio osporavan zbog svojih renovacionih poduhvata koji su u strukturu i arhitekturu katedrale uveli nove elemente i motive. Zbog toga umerički stil katedrale nije u potpunosti jedinstven, iako ima najviše elemenata rane i klasične gotike. Katedrala od svog nastanka ima snažno simboličko značenje za katoličku crkvu u Francuskoj, kao i za sveukupno francusko društvo.

Nakon izgradnje od skoro dva veka, pred sam stogodišnji rat katedrala je proširena. Dodato je još letečih kontrafora i proširen je transept. Druge veće promene su nastale u XVII i XVIII veku. Tada su urađene moderne renovacije, za vreme Luija XIV i Luija XV. Oni su se najviše zalagali za renovacije u vidu klasičnog izgleda karakterističnog za njihovo vreme. To je označavalo renoviranje mesta za hor i uklanjanje mermera, menjanje vitraža, itd. Odlučili su da se glavni toranj mora zameniti jer je previse oštećen. Sa početkom Francuske revolucije (1789-1799), počinju naporci da se iskoreni hrišćanstvo. Tako Notre Dame postaje jedna od važnijih meta. Tada gubi svoje ime kao religiozna građevina i proglašavaju je kultom razuma i kasnije kultom vrhovnog bića.

Notre Dame

GOTIKA

Ana Vrbić
Modni Dizajn

Gotička umetnost je bila stil srednjovekovne umetnosti koji se razvio u severnoj Francuskoj iz romaničke umetnosti u 12. veku nove ere, vođen istovremenim razvojem gotičke arhitekture. Širo se na čitavu zapadnu Evropu, i veliki deo severne, južne i centralne Evrope, nikada u potpunosti ne izbrisavši više klasičnih stilova u Italiji. Krajem 14. veka razvio se sofisticirani dvorski stil internacionalne gotike, koji je nastavio da se razvija do kasnog 15. veka. U mnogim oblastima, posebno u Nemačkoj, umetnost kasne gotike nastavila se sve do 16. veka, pre nego što je podvedena u renesansnu umetnost. Primarni mediji u gotičkom periodu uključivali su skulpturu, slikarstvo na panelima, vitraže, freske i iluminirane rukopise.

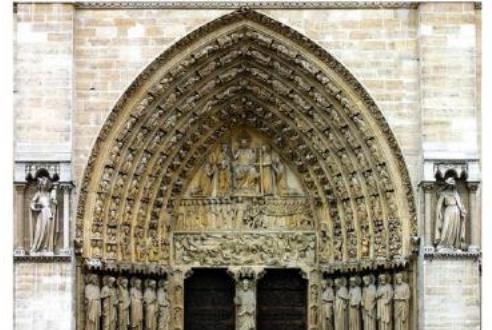
Lako prepoznatljivi pomaci u arhitekturi od romanike ka gotici, i gotičkih ka renesansnim stilovima, obično se koriste za definisanje perioda u umetnosti u svim medijima, iako se na mnogo načina figurativna umetnost razvijala drugačijim tempom. Najranija gotička umetnost bila je monumentalna skulptura, na zidovima katedrala i opatija. Hrišćanska umetnost je često bila tipološke prirode (vidi Srednjovekovna alegorija), prikazujući priče iz Novog i Starog zaveta jedna pored druge. Često su prikazivana žitija svetaca. Slike Device Marije su se iz vizantijskog ikoničnog oblika promenile u humaniju i nežniju majku, koja mazi svoje dete, njiše se sa kuka i pokazuje prefinjene manire dobro rođene aristokratske dvorske dame.

Gotički period je suštinski definisan gotičkom arhitekturom i ne uklapa se u potpunosti sa razvojem stila u skulpturi ni na početku ni na kraju. Fasade velikih crkava, posebno oko vrata, i dalje su imale velike timpanone, ali i nizove izvajanih figura koje su se širile oko njih. Statue na zapadnom (kraljevskom) portalu u katedrali u Šartru (oko 1145) pokazuju elegantno, ali preveličano izduženo stubište, ali one na portalu južnog transepta, iz 1215–20, pokazuju prirodniji stil i sve veću odvojenost od zida iza , i izvesna svest o klasičnoj tradiciji. Ovi trendovi su nastavljeni na zapadnom portalu katedrale u Rejmsu nekoliko godina kasnije, gde su figure gotovo zaobljene, kao što je postalo uobičajeno kako se gotika širila Evropom. Bamberška katedrala ima možda najveći skup skulptura iz 13. veka, koji je kulminirao 1240. godine sa Bamberškim jahačem, prvom konjičkom statuom u prirodnoj veličini u zapadnoj umetnosti od 6. veka. U Italiji Nikola Pizano (1258–78) i njegov sin Đovani razvili su stil koji se često naziva proto-renesansom, sa nepogrešivim uticajem rimskih sarofaga i sofisticiranih i prepunih kompozicija, uključujući saosećajno rukovanje golotinjom, u reljefnim panelima na propovedaonici. Katedrala u Sijeni (1265–68), Fontana Maggiore u Perudi i Đovanijeva propovedaonica u Pistoji iz 1301. oš jedno oživljavanje klasičnog stila se vidi u internacionalnom gotičkom delu Klaus Slutera i njegovih sledbenika u Burgundiji i Flandrijii oko 1400. godine. Kasnogotička skulptura se nastavila na severu, sa modom za veoma velike, drvene, izvajane oltarske slike sa sve virtuznijim rezbarenjem i velikim brojem uzburkanih ekspresivnih figura; većina preživelih primera je u Nemačkoj, posle mnogo ikonoborstva na drugim mestima

Notre Dame

Una Žilović
Modni Dizajn

Koritasto udubljenje u zidu Strašni sud

Požar na katedrali Notre Dame 15. aprila 2019. godine

Strix na zapadnoj fasadi

Njena jedinstvenost se oslikava i kroz bezbroj detalja, počevši od ulaznih vrata na kojima je uklesan Sudnji dan, preko skulptura koje oslikavaju iskušenja Adama i Eve, galerije Kraljeva koju čine 28 statua kraljeva visokih 3,5 metra, gargojlovima tj. goblinima, demonima na fasadi, reljefima i crkvenim zvonima. U riznicu katedrale čuvaju se brojni i jako vredni umetnički artefakti, iz različitih istorijskih perioda Evropske umetnosti. Ovo je restauracija iz devetnaestog veka originalna iz trinaestog veka. Donji deo prikazuje Vaskrsenje tela. Svi mrtvi istoriji ustaju na konačan sud. U srednjem delu Sveti Mihail predsedava vaganjem duša, „psihostazom“. Mali davo uspeva da sruši jedan poslužavnik vase da bi veći davo zgradio svoj plen. Drugi davoli odvode proklete nadesno, dok na levoj strani sveci gledaju u svog spasitelja. Bogorodica i Sveti Jovan mole se za milost za ljude ispod, dok andeli drže krst i kopljje, podsećajući da je Hristos sudija umro za čovečanstvo.

U večeri 15. aprila 2019. godine katedrala Notr Dam je pretrpela razaranju požar koji je unišio drveni krov katedrale i veliki deo njene unutrašnjosti. Kasnije je potvrđeno da ništa neobnovljivo nije uništeno. Kako je katedrala Notr Dam bila u fazi rekonstrukcije, postoje sumnje da je to razlog požara. Katedrala je gorela 15 sati. Francuska vlada je 29. jula 2019. donela zakon da se restauracija mora obaviti u duhu istorijske i umetničke vrednosti Notr Dama. Restauracija je započeta u novembru 2020, a nade su da će biti završena do proleća 2024, na vreme za Olimpijske igre u Parizu. Prva misa nakon požara je održana 5. juna 2019. godine u prisustvu malog broja ljudi.

Univerzitet Metropolitan
2022

Gotička arhitektura u Engleskoj

Tamara Maksimović
4934

Durhamska katedrala Krista, Blažene Djevice Marije i Svetog Cuthbertha Durhamskog, Durham, severna Engleska

Katedrala u Salisburiju, Engleska

Katedrala u Canterburyju, službenog imena Katedrala i metropolitska Kristova crkva u Canterburyju, Canterbury, Kent

Kao arhitektonski samosvojni stil nastaje u 12. veku u srednjoj Francuskoj, tačnije u oblasti Il de Frans u koju spada i grad Pariz i odatle se raširila u većinu zemalja zapadne i srednje Evrope i vrlo brzo se proširila i u Englesku.

Gotika je obeležena sistemom arhitektonske izgradnje koji se suprotstavlja antičkoj i klasičnoj arhitekturi. U izgradnji katedrala je upotrebljavala, kao već i u romanici arhitekturi, latinski krst i podužnu osnovu.

Za manje od pedeset godina Engleska je stvorila svoj jasno ocrtni karakter, poznat pod imenom ranog engleskog stila, koji je dominirao u drugoj četvrtini 13. veka. Veoma mnogo engleskih katedrala bilo je započeto otrplike u isto vreme kad i Durham, ali su ostale nedovršene; sada su bile dovršene i proširene. Zbog toga nalazimo veoma malo crkava projektovanih isključivo u ranom engleskom stilu.

Krstasti rebrasti svodovi prvi put su se primjenjivali u gotici. U romaničkoj arhitekturi primjenjivani su popolubličasti svodovi na kvadratnoj osnovi sa četiri luka. U gotici se primjenjuju dva dijagonalno postavljena luka koji mogu da se postave iznad svake osnove, pa i poligonalne, i tako zasvode prostor na ovaj novi način.

Veliki prozori i visoki zidovi karakteristični su za gotičku arhitekturu, za razliku od dotadašnjih u romanici, nosećih teških zidova sa malim prozorskim otvorima. Krstasti rebrasti svodovi, skeletna konstrukcija i prelomljeni luk omogućili su u gotičkim građevinama velike otvore koji su doneli svetlost i prozračnost u unutrašnji prostor katedrale. Tipičan element je bila rozeta koja je postavljana iznad portala na reprezentativnoj fasadi objekta. Praktično svaki element u gotičkoj arhitekturi je noseći.

Arhitekti gotike nisu upotrebjavali precizne račune, eksperimentisali su i učili na greškama i tako postizali zadivljujuće građevinske rezultate.

Naglašavanje vertikala tipično je za gotičku arhitekturu. Svodovi u katedralama dostizali su visinu do 48 m. Pojedini gradovi su se takmičili za što višim i velelepijim katedralama. Težilo se postavljanju proporcije između visine i širine građevine.

Vitki i visoki stubovi na poligonalnim osnovama takođe su karakteristični za ovu arhitekturu. Ornamenti su bili složeni iz geometrijskih oblika i primjenjeni su motivi iz biljnog i životinjskog sveta.

Neke od najpoznatijih engleskih katedrala iz ovog perioda su: Ely Cathedral, Gloucester Cathedral, Lincoln Cathedral, Salisbury Cathedral, Canterbury Cathedral, Wells Cathedral, Westminster Abbey (opatija koja se smatra katedrom).

Gotička arhitektura u Engleskoj

Maša Milosavljević
Dizajn Interaktivnih Medija

Eksterijer Katedrale u Durhamu

Smatra se da se prvi rad u stilu Ranoengleske gotike ogleda u restauraciji horskog odeljka Ken-terberijske katedrale u Londonu, nakon požara koji je tu izbio 1774. godine i unišio je. Ova epoha bila je dominantna do pred kraj 13. veka i nadovezuje se na prethodeću, Normansku arhitekturu, koja je uvela izgradnju katedrala od kamena umesto drveta, i snažno uticala na izgradnju izuzetnih opatija širom Engleske.

Time, ranoengleski stil gradnje posebno karakterišu jači zidovi sa kamenim zasvođenim krovovima, kako bi se oduprili vatri.

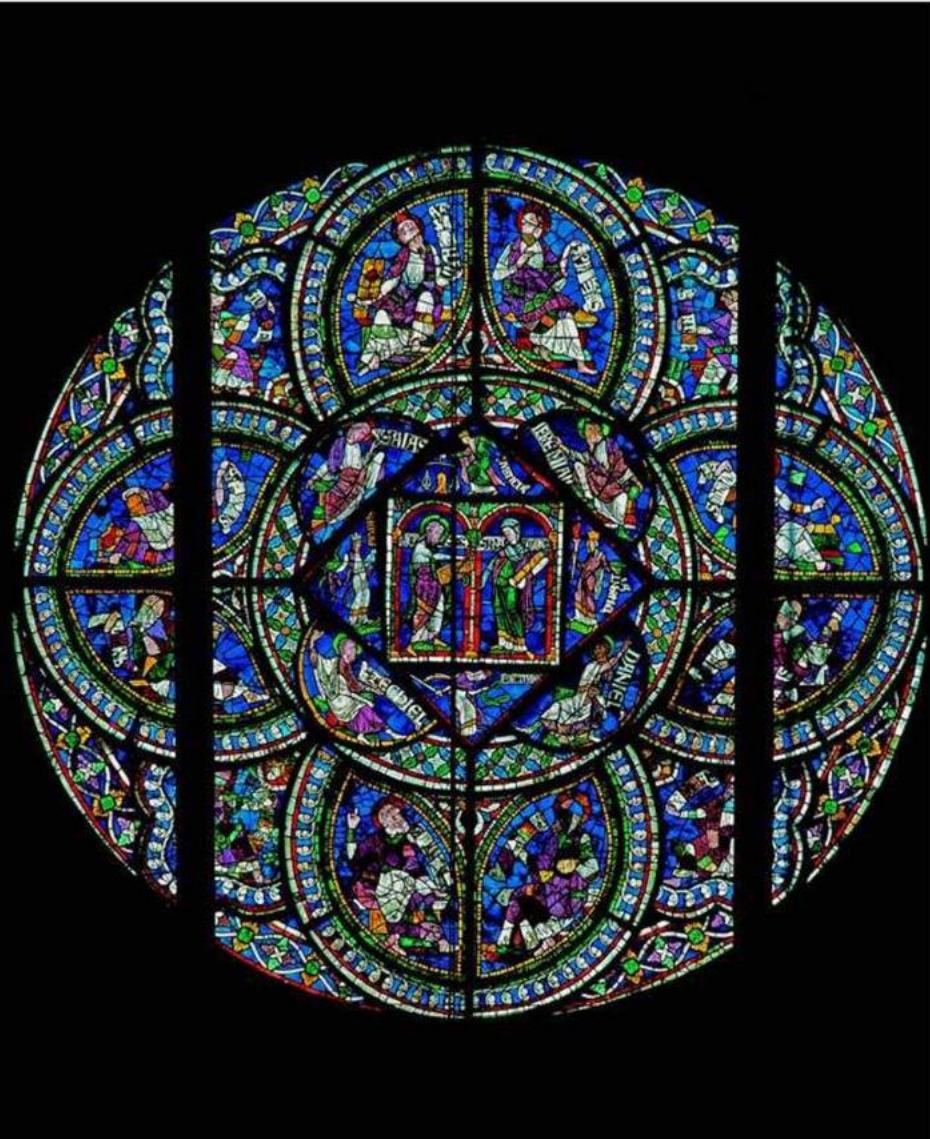
Druge ključne inovacije podrazumevaju pojavu samih kontrafora, koji evoluiraju u lebdeće: nose potisak sa zida naosa preko krova prolaza, a do-datnu potporu omogućili su i teški kameni vrhovi. Prvi primer primene ovakvih nosača predstavlja kapitelska dvorana katedrale u Ličfeldu. Dalje, u uočljive karakteristike ubrajuju se sledeće:

- Lancetni prozori, visoki i uzani, grupisani jedan pored drugog pod zašiljenim lukom. Bivali su ukrašeni stubovima u šarama, različitim krvžicama i sitnim ornamentima.;
- Vertikalni plan gradnje sa tri nivoa, svaki približno iste veličine;
- Kvadratni oblik istočnog kraja;

Gotička epoha u Engleskoj mahom se odnosi (ako ne i u potpunosti) na razvoj i procvat posebnog arhitektonskog stila, Engleske gotičke arhitekture. Ovaj stil najviše se isticao u izgradnji katedrala i crkava, gde je kombinacija ključnih gotičkih karakteristika (rebrastih svodova, kontrafora i široke upotrebe vitraža) omogućila stvaranje zgrada nevidene visine i veličine. Najranije primene ovog stila uočljive su na Kenterberijskoj katedrali i Vestminsterskoj opatiji, sa i dalje prisutnim romanesknim tragovima (u Engleskoj je romanička arhitektura poznatija i kao normanska arhitektura). Prva katedrala koja je u Engleskoj planirana i izgrađena u potpunosti u gotičkom stilu jeste katedrala u Velsu, započeta 1175. godine.

Celokupna engleska gotika stilski je periodisana na:

- Ranoenglesku (kasni 12.-13. vek)
- Dekorativnu i (kasni 13.-14. vek)
- Perpendikularnu (vertikalnu) gotiku (14.-17. vek)

Maša Milosavljević
4900

Gotska arhitektura u Engleskoj

Stefan Nemanja i njegove zadužbine

Luka Radojičić
Grafički dizajn

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Aenean commodo ligula eget dolor.

Stefan Nemanja, veliki župan Raške od oko 1168. do 1199, za života je izgradio 14 crkava i manastira, i delimično pomogao izgradnju mnogo više. Među najznačajnijim zadužbinama izdvajaju se Đurđevi Stupovi, Studenica, manastir Presvete Bogorodice i manastir Svetog Nikole u blizini Kuršumlije, kao i neizostavni Hilandar na Svetoj Gori. Manastiri Presvete Bogorodice i sv. Nikole kod Kuršumlije su među prvim Nemanjinim zadužbinama koje je izgradio nakon dolaska na vlast. Građeni su u isto vreme, i porušeni su od strane Osmanlija u isto vreme - 1690. Manastir svetog Nikole je u velikoj meri obnovljen, mada originalni živopis iz 12. veka nije preživeo, dok je manastir Presvete Bogorodice i dalje u ruševinama. Đurđevi Stupovi građeni su u isto vreme kad i prethodna dva manastira, s tim što je izgradnja počela još 1157. Svoje ime manastir duguje velikim zvonicima (stubovima) koji obogrliju pripratu.

Ruševine manastira Presvete Bogorodice u blizini Kuršumlije

Čudotvorna ikona Bogorodice Trojeručice u Hilandaru

Stupovi su posvećeni svetom Georgiju, zaštitniku ratnika i vladara. Kada je Stefan Nemanja pre dolaska na vlast pao u zarobljeništvo, molio se svetom Georgiju za izbavljenje i pobjedu i zavetovao se da će, ako se izbavi, izgraditi velelepljni manastir posvećen ovom svetitelju zauzvrat. Đurđevi Stupovi se smatraju prvim primerom "Raške škole", specifičnog stila karakterističnog za ovaj region, koji spaja elemente istočne (vizantijske) i zapadne umetnosti. Od živopisa su preostali samo fragmenti fresaka koje prikazuju prizore iz života sv. Đorda. Studenica je možda najznačajnija zadužbina Stefana Nemanje, koja je oduvek uživala veliki ugled. U srednjem veku je iguman Studenice imao prvo mesto na crkveno-državnom saboru. Građen je od 1183. do 1196. Glavna i najveća crkva posvećena je Uspenju Presvete Bogorodice i izgrađena je u 12. veku. Druga crkva je

СТИ
СИМБОЛ
СВЕДЕЊА

ЛУКА РАДОЈИЧИЋ 5149

СТЕФАН
НЕМАЊА
И ЊЕГОВЕ
ЗАДУЖБИНЕ

Univerzitet Metropolitan
2022

Hilandar

Aleksandar Jevrić
Grafički dizajn

Hilandar je srpski manastir koji se nalazi u severnom delu Svetе gore Atoske, države pravoslavnih monaha koja postoji više od hiljadu godina.

-Manastir Hilandar se nalazi na Svetoj Gori Atos, autonomnoj monaškoj zajednici u severnoj Grčkoj, na istočnom kraku poluostrva Halkidiki.

-Hilandar je četvrti po redu u hijerarhiji svetogorskih manastira i jedan od najznačajnijih duhovnih i kulturnih središta srpskog naroda.

Osnovali su ga na ruševinama starijeg manastira 1198. godine monasi izuzetnog ugleda, bivši veliki župan Stefan Nemanja (1166 – 1196) i njegov najmladi sin Rastko, isti koji su stvorili samostalnu srednjovekovnu državu i autokefalnu Srpsku crkvu.

-Hilandar je i danas važno mesto hodočašća i predstavlja najbogatiju riznicu i arhiv srednjovekovnog nasleđa srpskog naroda. Manastir je bez prekida nastanjen od 12. veka i danas broji više od 50 monaha.

Iako se zvanično nalazi pod suverenitetom Republike Grčke, Sveti Gora, najstariji preživeli manastirski region u svetu, je poznata i po tome što je na njenoj teritoriji smešten i jedini posed Republike Srbije u ovoj zemlji, a to je manastir Hilandar.

-Manastirski kompleks ograđen je odbrambenim zidovima koji su pojačani pirgovima (kulama) Svetog Save i Svetog Georgija, uz koje su podignuti višespratni konaci, kapele, paraklisi, bolnica i drugi objekti. Bedemi su visoki preko 30 m i u donjem delu (sem kapije) nemaju nikakvih otvora. Stanovi su svi na trećem ili četvrtom spratu. U kelijama na četvrtom spratu spoljašnji zidovi imaju preko 1,5 m širine.

-Kule su još tvrde i imaju vojnički izgled. Otvori su im dosta mali i uzani, vrata niska i teška. Građevine su zidane u vizantijskom stilu, od tesanog kamena sa naizmeničnim redovima opeke, dok su podovi i balkoni izgrađeni od drveta..

Crkva je podignuta u južnom delu dvorišta i dosta je prostra: široka je dvanaest i po metara, a duga trideset i dva i po, od toga je spoljašnji narteks dug osam i po metara.

-Pored glavne, u manastiru se nalazi još 12 manjih crkava, kao i kapela sa živopisima iz raznih vremena, sa ikonostasima iz doba različitih umetničkih škola, sa ikonama, utvarima i drugim relikvijama.

-Glavnu manastirsку crkvu, Crkvu Vavedenja Bogorodice, sagradio je kralj Milutin početkom 14. veka na temeljima prvobitne crkve i ona predstavlja potpuno novi tip vizantijske arhitekture.

-Pod crkve koji je ukrašen mozaikom izuzetne lepote je pažljivo i dobro složen.

Studenica

Anica Nikolic
FDU

Изградња Манастира Студенице започета је око 1186. године, а највећи део храма завршен је до 1196. када се Стефан Немања на сабору у Расу одрекао власти и престо предао средњем сину Стефану. Замонашио се, постао монах Симеон, и у Студеници провео непуне две године. Одлази код сина Раства, у монаштву Саве, на Свету Гору где ће се и упокојити. Сава је 1207. пренео мошти оца у Србију, како би помирио завађену браћу око престола, и сахранио га у Студеници. Од свих Немањиних задужбина, Студеница је сачувала највећу аутентичност целог комплекса: цркве, зидине, куле за одбрану од нападача, улазну купулу, трпезарију Светог Саве, гробови прва два студеничка игумана Игњатија и Дионисија.

У унутрашњости, сачуване су фреске из времена када је игуман био Свети Сава, као и мошти Св.Симеона Мироточивог, Св. Симона (краља Стефана Првовенчаног) и Св. Анастасије (Ана, жена Стефана Немање). Од 1207. године када Свети Сава борави у Студеници манастир је постао културни, духовни и медицински центар средњовековне Србије. Ту Сава пише Студенички типик, у ком је описао живот свог оца Стефана Немање. На почетку стоји забележено како је Немања одабрао место за изградњу задужбине.

Стефан Немања није стигао да доврши осликовање цркве, али посед десет година његови синови, а посебно Сава, који је у то време игуман Студенице, потрудили су се да заврше очеву задужбину. Позвани су најбољи фрескописци тога времена. Користили су најскупљу азурно плаву боју и злато. Вероватно су дошли из Цариграда, али су натписи на фрескама по први пут исписани на српскословенском језику. Богородичина црква Радови на довршавању и осликовању Богородичине цркве окончани су 1208/1209. године, о чему сведочи ктиторски натпис исписан дуж унутрашњег обода венца у основи куполе

Univerzitet Metropolitan
2021

Манастир Студеница

Даниша Петровић
Графички дизајн

Богородичина црква - романички стил спољашње архитектуре

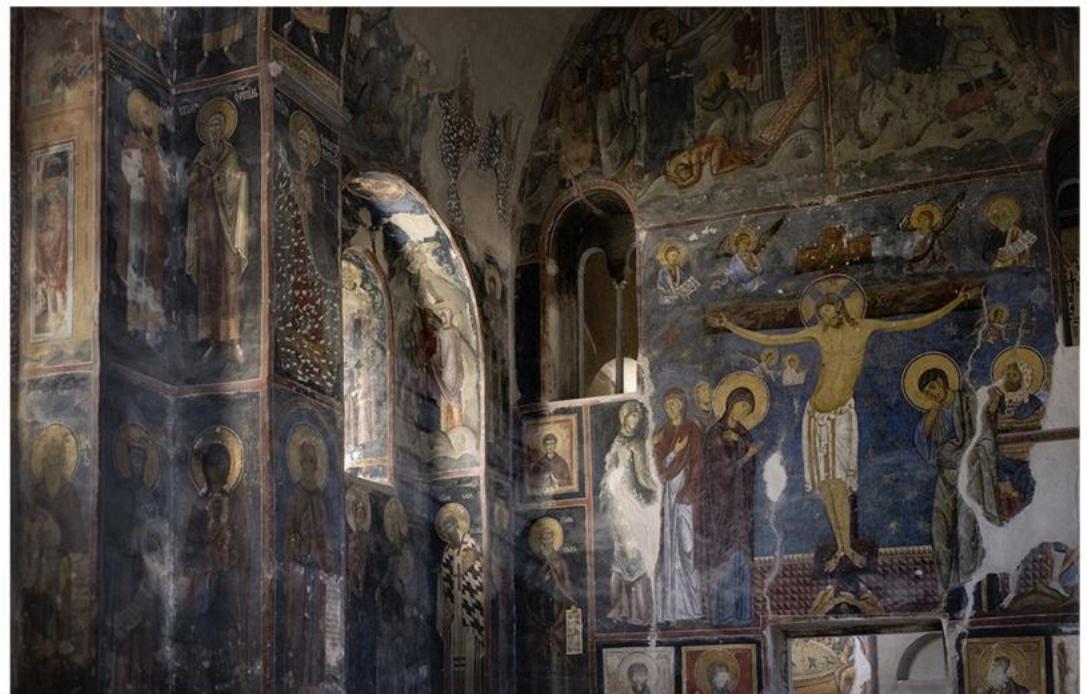
Наос Богородичине цркве - сам унутрашњи простор и олтар конструисани су по узору на византијску уметност

Студенички типик Светог Саве - најстарији сачувани устав Српске Православне Цркве

Манастир Студеница је једна од најпознатијих средњовековних задужбина династије Немањић. Подигао ју је српски жупан Стефан Немања 1186. године. Касније, 1206. године долази Немањин син Рајко на место игумана, који се старао о Манастиру. Захваљујући томе, Студеница постаје културни, медицински, уметнички и духовни центар српске државе. Студеница се састоји од монашких конака, трпезарије, ризнице, западног улаза (пирг) и источног улаза. Има четири цркве: 1. Богородична, 2. Краљева тј. Црква Светих Јоакима и Ане, 3. Црква Светог Николе (Никольача) и црква Светог Јована Крститеља, очувана у темељима.

Богородична црква настаје у периоду између 1183. и 1196. године коју је основао велики жупан Стефан Немања. Сматра се да је једна од најбоље сачуваних објеката из 12. века у свету. Архитектура је заснована на два стила тога доба: романској и византијској. Унутрашњи простор и олтар су конструисани по узору на византијску уметност, док је спољашњи део цркве урађен у романском стилу. Тиме је постигнут спој два различита стила. Црква је озидана блоковима склопленог белог и сивог мермера, чија је спољна страна глачана. На неким местима садржи скулптуру, док на истоку цркве можемо наћи леп мермерни прозор са три отвора, декоративно украсен.

Универзитет Метрополитан
2022

МАНАСТИР
СТУДЕНИЦА

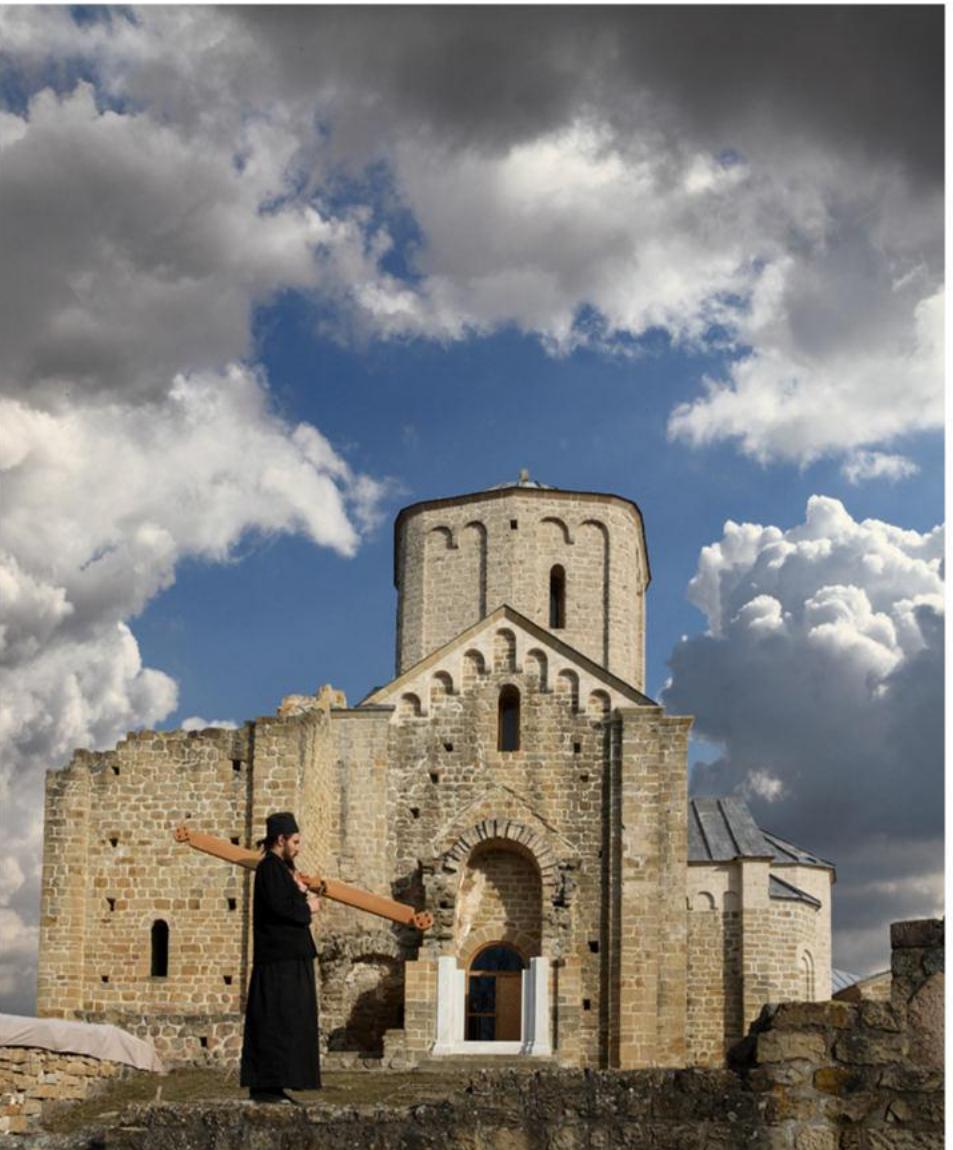
Ђурђеви Ступови

Матија Милинић
Графички Дизајн

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Aenean commodo ligula eget dolor.

Изградња је завршена 1171. године, а црква је осликана око 1175. године. Ктиторски натпис Стефана Немање у Ђурђевим Ступовима из 1170/1171. године је један од ретких споменика тога доба који је датиран, а представља важно сведочанство о почецима српске писмености. Манастир постоји 845 година, а од тога је 300 година у рушевинама и 40 година се обнавља. Данас је манастир величим делом обновљен.

Једнобродна (наос, наос) засведена грађевина са једном централном куполом (куполом),
Олтарски простор је одвојен са два стуба,
Апсида - олтарског простора је полуокружна и споља и изнутра,
Осветљење је било важно због живописа унутар цркве.
Манастир је зидан од камена.
Зид је споља и изнутра обложен шупљим бигром (тесаним каменом, обложним лаком),
а испуна је од трпанца (ломљеног камена прекривеног течним кречним малтером),
Фасада је једнобојне и нема украсе осим пиластра (лајних стубова).
Отвори у зидовима богато украшени романичким декором, прозорима, вратима и кровним венцем

Одлике фреског сликарства у рашком стилу:
Једна сцена преко целог зида –
монументалност,
масовне сцене,
пуно ликова на једном месту,
пластичност – реално приказани набори тканине.
Обнова манастира траје преко 45 година.
Манастир је обнављан у две фазе:
од 1960. до 1999. године и
од 1999. године до данас
Од старог Немањиног живописа у цркви је
остало веома мало, али зато о њему знамо по
старим фотографијама начињеним између
два светска рата, као и из првих
истраживања. Уз то, треба поменути да је
после Другог светског рата један део
декорације скинут са зида и пренет у
Народни музеј у Београду.

Manastir Mileševa

Lena Antić 4662
Modni dizajn

Fragment sa ktitorskog portreta kralja Vladislava

Leva ruka Svetog Save koja se čuva u Mileševi

Mironosnice na Hristovom grobu

Manastir Mileševa nalazi se u okolini Prijeopolja, građen je 1218. i 1219., a živopisan 1222 - 1228. godine. Podigao ga je kralj Vladislav kao svoju grobnu zadužbinu, a glavna crkva posvećena je Vaznesenju Gospodnjem. Sagrađena je po uzoru na Studenicu i Žiču - u raškom stilu. Crkva je zidana sigom, omaterisana i jednobojna. Jedna od najznačajnijih segmenata Mileševe su grupni portret loze Nemanjića i ktitorska kompozicija mladog kraljevića Vladislava. Na fresci je prikazan Vladislav sa modelom manastira u rukama, koji daruje Hristu posredstvom Bogorodice.

Univerzitet Metropolitan
2021

Manastir Mileševa

Mihailo Vasović
Grafički dizajn

Reka Mileševka

Reka Mileševka izvire na padinama planine Jadovnik, a uliva se u Lim praktično u centru Prijepolja nakon dvadeset kilometara toka. Na više od polovine te dužine dubi impozantan kanjon čije litice na nekim mestima dostižu i stotinak metara visine. Duž većeg dela kanjona postoji markirana staza, koja spaja jadovnička sela sa Mileševom, ali nema ni govora o nekakvoj turi-

stičkoj infrastrukturi. Kanjon Mileševke je pre svega poznat kao stanište beloglavih supova, kojih ovde živi pedesetak, što mileševsku koloniju čini drugom po brojnosti u Srbiji, nakon one na liticama oko Uvca. Takođe, kanjon reke Mileševke dom je i medveda, ali i retkih vrsta flore i ostalih vrsta faune.

Najpoznatija freska Manastira Mileševa je "Beli Anđeo" koja predstavlja deo freske "Mirosnice na Hristovom grobu". Na fresci je prikazan Arhangel Gavrilo, obučen u beli hiton, raširenih krila, kako sedi na kamenu i mirosnicama (ženama koje donose dobre vesti) pokazuje rukom prazan Hrisotov grob, mesto gde je Hrist vaskrsao. Ne zna se pouzdano ko je tvorac freske, ali veruje se da je u pitanju grupa umetnika Grka, koji su negovali slobodan potez i imali razvijen osećaj za boju.

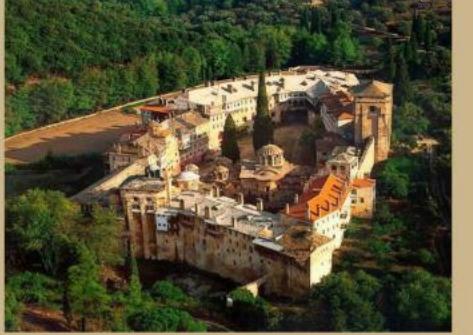

МИЛЕШЕВА

Hilandar

Neda Simić 5006
Grafički dizajn

Hilandar, kako ga najviše poznajemo, takodje nazivaju i Hilendar ili Helandar, srpski je pravoslavni muški manastir države pravoslavnih monaha koja postoji više od hiljadu godina. On ima svoju dugu i važnu istoriju.

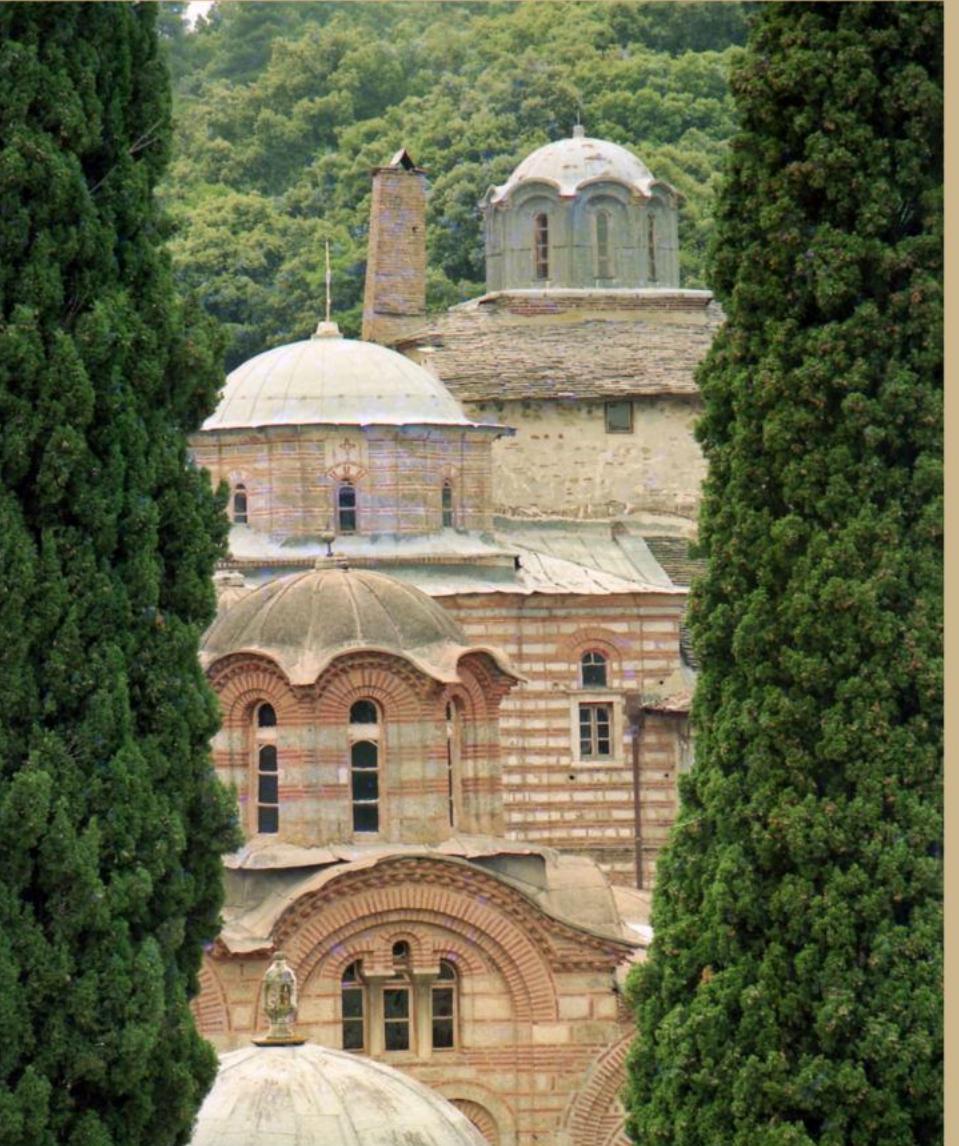
Manastir je sagrađen na inicijativu Svetog Save, koji je postao monah na planini Atos 1191. godine. Nalazi se na Svetoj gori, na poluostrvu Halkidiki (odnosno trećem kraku poluostrva Halkidiki — Atosu) u severnoj Grčkoj. Etimološko značenje imenice Hilandar verovatno je izvedeno iz grčke reči helandion koja označava tip vizantijskog transportnog broda.

Manastir Hilandar je izgradio grčki monah-svetogorac, Georgije Hilandario. Obnovili su ga Stefan Nemanja (u monaštvu Simeon) i njegov sin Sava 1198. godine, a u manastiru je 1199. godine umro Stefan Nemanja.

Posmatran spolja, manastir ima izgled srednjovekovnog utvrđenja, s obzirom da je utvrđen bedemima koji su visoki i do 30 m. Spoljni zidovi su u proseku dugački 140 m i okružuju površinu koja je široka oko 75 m. Manastir je ovako utvrđen pošto je u prošlosti, kao i ostala utvrđena monaška naselja na Svetoj gori, morao da se brani od gusara. Neki smatraju Hilandar jednim od prvih univerziteta, u prethodničkoj formi, a konkretno prvim srpskim univerzitetom.

Opšte je poznato da žene ne mogu ići u Svetu Goru pa samim tim i posetiti manastire tamo. Da bi se uopste moglo razumeti to, moralo bi se najpre o tome informisati i objasniti sta to znači monaški zavet. Monaški zavet svetogorskog monasi – kaludjeri nose vise od milenijuma i dosledno ga primaju. Već više od hiljadu godina Sveta Gora je republika monasi, koji tamo žive i mole se pravoslavni kaludjeri. O tome zašto je Sveti Gora zabranjena za žene danas postoji zapravo samo legenda. Prema njoj, Bogorodica je jednom tuda plovila sa ka Kipru kada se podigla velika oluja. To ih je prisililo da pristanu baš na Atosu, kraj današnje luke manastira Iviron. Bogorodica je izašla na obalu i, oduševljena lepotom blagoslovljila je i zamolila Isusa da poluostrvo daruje njoj. Od tog trenutka Sveta Gora je posvećena Majci Božoj i zato tu nije dozvoljen pristup drugim ženama.

Zanimljivo je jedno od predanja koje tvrdi da je jedina žena koja je kročila na Svetu Goru, bila carica Jelena, žena Dušana silnog koji je bio car Srbija i Grka. Predanje dalje kaže, da je nadomak Atosa vladala kuga, pa da je pred takvom pretjom i srpska carica Jelena sklonjena na Atos, kao u nekakav karantin. Ipak, iz poštovanja prema svetinji, carica je zapravo boravila u hilendarskoj luci Hrusiji, a na kopnu je nošena u nosiljci tako da nije kročila na tlo i prekršila zakon. Umetnost Hilandara je pre svega olimena u živopisu, kako u glavnoj crkvi tako i u ostalim objektima, ali i u velikom broju umetničkih dela koja se nalaze u manastirskoj riznici i hramovima. Hilendarska riznica je jedna od retkih u svetu koja se može pohvaliti mnogobrojnim i unikatnim blagom koje se slivalo u ovaj manastir iz celog sveta. Naistariji živopis je iz 13. veka i nalazi se unutar i spolja pirga i paraklisa Svetog Georgija.

Хиљадар

Manastir Žica

Matija Popović
Dizajn interaktivnih medija

Pogled na Manastir Žicu

Najveće stradanje Žiča je doživela za vreme Drugog svetskog rata kada su Nemci bombardovali manastir. Deo severnog zida je do temelja porušen a svi objekti koji su se nalazili oko crkve bili su zapaljeni. Nakon bombardovanja je vladika žički Nikolaj Velimirović odveli u internaciju u logor Daha. Nekoliko decenija kasnije, u proleće 1999. godine tokom NATO-vog napada SR Jugoslaviju u blizini manastira Žiče palo je nekoliko projektila koji nisu oštetili manastir. Restauracija i obnova manastira Žiča koja je započela 1987. godine još je u toku. U periodu 2006 - 2008. godine obeležava se osam vekova postojanja manastira Žiče nizom kulturnih događaja, a planirano je da se u tom periodu završi i uređivanje manastirskog kompleksa i objekata.

Univerzitet Metropolitan
2021

Istorijska manastira Žiče počela je onog trenutka kada je sedamanestogodišnji Rastko Nemanjić odlučio da napusti dvor svog oca Stefana Nemanje i posveti se monaškom životu na Svetoj gori Atoskoj. Kada se početkom XIII veka vratio sa Svetе gore u Srbiju sa moštima svetog mu roditelja Simeona Miročićevog, srpska država je bila potrešena sukobom između Stefana i Vukana. Pomirivši zavadenu braću Sveti Sava je zajedno sa Stefanom odlučio da sagradi manastir Žiču kao srpsku carsku lavru. Mesto na kom se gradio manastir bilo je podjednako udaljeno i od Carigrada i od Rima, što je tumačeno tako da je Srbija na raskršću između pravoslavnog Istoka i rimokatoličkog Zapada. Crkva u manastiru Žiči koja je posvećena Hristovom Vaznesenju (Sveti Spas) građena je oko dvadeset godina. Crkva je kao celina predstavljala ne samo manastirski hram već i katedralu prvog srpskog arhiepiskopa. U građenju crkve uočavaju se novine u odnosu na hramove iz vremena Stefana Nemanje. Uz priprat su bile dodate kapele sa kupolicama i malim tremovima dok je zapadna fasada oblikovana kao pročelje trobrodne bazilike. Kao arhimandrit manastira Studenice Sveti Sava je krenuo 1219. godine u Nikeju, tadašnju prestonicu vaseljenskog patrijarha i vizantijskog cara. Patrijarh Manojo Saranten Haritopul i car Teodor I Laskaris dodeljuju arhimandritu Savi "Akt o autokefalnosti srpske crkve", hirotoničući ga na Cveti 1219. godine za prvog srpskog arhiepiskopa. Manastir Žiča postaje sedište srpske arhiepiskopije. U manastiru Žiči je već 1220. godine arhiepiskop Sava hirotonisao osmoricu episkopa, da bi 1221. godine na Saboru duhovne i svetovne vlastele krunisao svog brata Stefana za prvog srpskog kralja. Crkva je bila veličanstvena.

Manastir Drenča

Kristina Srejić
Grafički dizajn

Građevinski radovi crkve završeni su između 2002. i 2005. godine, a i dan danas se u njoj izvršavaju sitni radovi.

Ruševine manastira Drenča, koje su stajale na kraju istoimenog sela Drenča, u Aleksandrovcu, pronađene su nakon otkopavanja okoline 1952. godine., iako je manastir nastao još 1379. godine. U Drenči i okolini Manastir je poznatiji pod imenom Dušmanica.

Manastir je sagradio monah Dorotej sa sinom Patrijarhom Danilom III, koji je napisao Povelju Knezu Lazaru (iz koje to i saznaјemo), koja se čuva u Manastiru Sveti Pantelejmon na Svetoj Gori. Monah Dorotej je poprilično obdario ovaj Manastir, dodelivši mu okolna sela i svoj dvor u Nauparu gde mu je bilo vlastelinsko sedište pre dolaska u Manastir Drenču. Arheološkim pretraživanjem, osim crkve, nađeni su temelji konaka, na kojima je podignut novi konak istih dimenzija. Geoelektričnim skeniranjem terena oko crkve nisu pronađeni tragovi ogradnog zida.

2001. je otkrivena katarska grobnica na uobičajnom mestu desno od ulaza u crkvu.

Prepostavka o prstenu kraljice Teodore

@MANASTIRDRENCA

Univerzitet Metropolitan
2022

Manastir Drenča

Crkve u Kotoru

Luka Jaredić
Dizajn interaktivnih medija

Katedrala Svetog Tripuna

Katedrala Svetog Tripuna je jedna od najstarijih i najbitnijih spomenika srednjovjekovnog Kotora. Njen prvobitni oblik je u nekoliko mahova mijenjan. Život ove građevine je slika života grada i graditeljskih stilova koji su se u njemu mijenjali. Unutra katedrale je **neprocjenjiva riznica relikvija i dragocjenih predmeta**, koji su takođe iz raznih perioda. U njoj se čuvaju djela domaćih slikara, kao i velikih italijanskih, flamaskih i njemačkih majstora. Njen ktor je bio kotorski gradjanin **Andrea Saracenis**, čiji je bijeli mermerni sarkofag kasnije pronađen i trenutno se nalazi u katedrali. Nakon više decenija gradnje, katedrala je konačno završena 1166. godine i poprimila je romanički stil. Po završetku gradnje katedrale, posvećava se biskup Malon i tada ona dobija **diplomu posvete**. U zemljotresu 1667. gubi prednji dio fasade sa dva zvonika. U toku njihovog obnavljanja, oni poprimaju novi izgled koji je u baroknom stilu. Katedrala Svetog Tripuna je **trobrodna bazilika**, čiji je centralni brod duplo širi od dva bočna.

Ono što je naj vrijednije za ovu katedralu jeste **relikvija Svetog Tripuna** koja se čuva u dva dijela. Prvi dio je „**Slavna glava**“, koja je remek-djelo zlatarstva i nije moguće smjestiti je u jedno doba pošto ima konstantan dogradnju i ukrašavanje tokom vremena. Drugi je srebrni sarkofag Svetog Tripuna pod nazivom „**Srebrni moćnik**“ u kome se nalaze drugi ostaci njegovog tijela. Pored njih u relikviju se nalaze brojne relikvije i zavjetni predmeti raznih oblika, djela kotorskih zlatara od XV do XX vijeka.

Crkva Svetog Luke

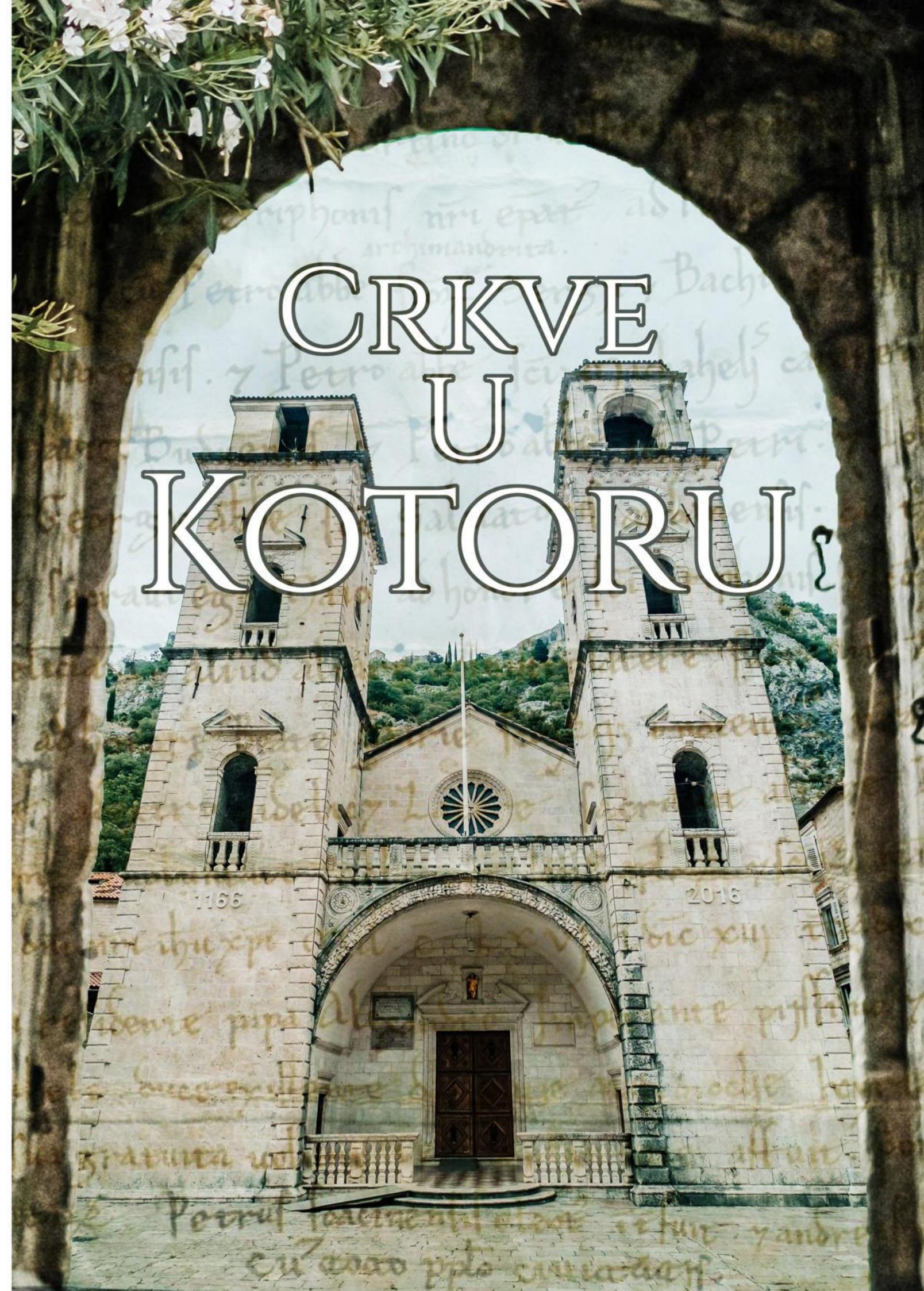
Crkva Svetе Marije Koledate

Pored katedrale Svetog Tripuna, vrlo značajan spomenik Kotora je **crkva Svetog Luke** i smještena je na trgu Svetog Luke u Starom Gradu. Svojom kružnom kupolom na sredini podsjeća da su u Kotoru još uvijek prisutni uticaji vizantijske arhitekture. Prema očuvanom natpisu na zapadnoj fasadi, crkvu je podigao **Mavro Kazafranka** sa njegovom suprugom, 1195. godine kao katoličku crkvu. Zidana je u romanskoj tehniци, a u rasporedu prostora i konstrukciji unutrašnjih pilastera, lukova svodova i kupole vidimo da je građena u vizantijskom tipu **jednobrodne crkve sa kupolom**. Na istočnoj strani je ukrašena polukružnom apsidom, a na zapadnoj strani, portalom, dok je pod crkve napravljen od 17 nadgronih ploča.

Crkva Svetе Marije iz 1221. godine, kao tip građevina, dosta je slična crkvi Svetog Luke. Nalazi se isto u Starom Gradu Kotora, samo na sjevernoj strani, i šema prostora i konstrukcija koja je ostvarena u Svetom Luki ovdje je ponovljena, samo je Sveta Marija potpunije i sa više smisla izvedena u stilu zrele romanike. Većih je razmjera i reprezentativno je zidana. Naizmjenični horizontalni redovi rozog i sivog kamena čine fasadu ove crkve, a dvovodni krov i kupola su pokriveni kamenim pločama. U oko zapadaju i originalna vrata sa 24 kovanim slika, koje predstavljaju scene iz života drevnog Kotora, koje je autor **Vasko Lipovac** poklonio ovoj crkvi. Freske hrama su bile ukrašene grčkim živopisom u XIV vijeku, ali od njih su ostali samo fragmenti u apsidi i na južnom zidu. U crkvi se čuva drveno Raspeće koje datira iz 14. vijeka, dva barokna mramorna oltara i nekoliko slika mletačkih umjetnika, kao i relikvija svetice Blažane Ozane u staklenom sarkofagu, rad umjetnika Antuna Augustinića. U Kotoru je ovo bila druga crkva po značaju, odmah iza katedrale.

Univerzitet Metropolitan
2021

CRKVA SV. SAVE

Ognjen Pavlović 4822

Grafički dizajn

Crkva Sv. Save 2012. godine. 5 godina nakon početka obnove crkve.

Nova priprata nastaje 2014., i hram i priprata su oslikani u periodu od 2010-2015.

Ovu skulpturu je izlila čuvena Livnica Jeremić. Figura je postavljena neposredno pored crkve.

Crkva Sv. Save se vezuje za izgradnju manastira Žice. Crkva Sv. Save se nalazi u selu Gračac na padinama planine Goč. Gračac pripada opštini Vrnjačka Banja, selo je na magistralnom pravcu Kraljevo-Kruševac. Velika obnova Gračačkog Hrama počinje 2007. Hram je dosta stradao od vlasti. Iznad crkve je šuma, ispod crkve je reka.

Osnovi se pristupilo kako unutrašnjosti tako i sa spoljne strane hrama. Potpuno je obijen malter sa crkve i doslo se do velikih kamenih blokova koji su bili dimenzija 80cm. Svod čitave crkve je od kamena. Potpuno je presvucena novim malterom spolia i unutra uradjena završnom fasadom, crkva je bele boje. Krov crkve je izolovan prirodnim materijalom (krečem, piljevinom i peskom). Na kraju je pokriven bakrom.

Priprata crkve je u ovoj obnovi se obrušila 2007. godine koja datira iz 60-ih godina 20-og veka. Nova priprata nastaje 2014., i hram i priprata su oslikani u periodu od 2010-2015. Crkva je dobila novo mesto za paljenje sveća takozvanu palioniku, tako da se od 2016. sveće ne pale više u crkvi.

Ukupna crkvena zemlja sačinjava oko 8 hektara zemlje (7,92), od čega je 90 posto šuma. Uži deo porte sačinjava oko 20 ari uređenog prostora koje je ogradjeno kamenom ogradom koju sačinjavaju cvetne kamene žardinjere, dok je uže dvorište crkve obloženo potpornim zidovima koji su dodatno zaštitnim zidovima koji su dodatno zaštitnim hram. Pod je otkopan metar u dubinu. Osušen je drenažama za odvod vode i vazdušnim drenažama.

Gračac je opština bila u 19. i dobrim delom 20. Veka, a danas je KATASTARSKA opština. U sklopu šire porte se nalaze 2 zgrade iz 19. Veka. Jedna je Konjušnica ili stаница за konjske kavane (to je mesto gde su putnici ostavljali svoje umorne konje da jedu, da se odmore da spavaju), a u drugoj zgradi se nalazi "MEANA" (gostionica). Danas se u pročelju zgrade gde se nalazila MEANA danas nalazi crkvena sala. U kompleksu okruženja hrama svrstavamo i parohijski dom.

Od vrednih stvari u crkvi su IKONOSTAS iz 1936. koji je napravio Sveti Vladika Nikolaj Velimirović sa ruskim umetnikom Ivanom Melnikovim. Crkvu je Sv. Sava posvetio VAVEDENJU PRESVETE BOGORODICE, od obnove 1812. godine crkva kao hramovnu slavlji SVETOG SAVU.

СВЕСТИ САВА

MANASTIR RAČA

Vlădăna Măksimović
Grafički dizajn

Inicijali iz Miroslavljevog Jevandjelja
(Račanska riznica)

Nalazi se u podnožju planine Tare, na lepoj zaravni pored koje protiče planinska rečica Rača. Manastir je podigao krajem 13. veka (1276. godine) kralj Dragutin Nemanjić za vreme svoje vladavine, koji je kasnije prepisuje svom mlađem bratu Milutinu Nemanjiću, neki predpostavljaju između 1276. i 1282. godine. Manastir Rača je u 16. i 17. veku bio centar prepisivačke škole, nastale kao zamena Resavskoj školi. Turci su 1690. godine srušili manastir i spalili sve što im je došlo pod ruku. Manastir je 1795. rekonstruisao Hadži Milentije Stefanović (1766-1824). Iguman Hadži Milentije je bio jedan od vođa u Prvom srpskom ustanku protiv Turaka i bio vrlo uspešan u oslobođanju Užica. Hadži Milentijev barjak iz 1807. godine se i danas čuva u manastiru. Manastir je spasio 1813. godine Memiš ajan srebrenički. Manastir je obnovljen 1818. pri čemu je značajnu pomoć dao knez Miloš Obrenović. Crkva je u obnovi zadržala predašnji izgled, zahvaljujući delu materijala sa prvobitne građevine. To se posebno odnosi na plastičnu kamenu dekoraciju, kao i na blokove sige kojima je bila zasvedena stara crkva posvećena Svetom Vaznesenju. Crkva je urađena u raškovizantiskom stilu.

Posle obnavljanja manastirske crkve ukazala se potreba za ikonostasom i živopisom crkve. Ali nije bilo dovoljno novčanih sredstava, tako da je tek polovinom avgusta 1840. godine, Georgije Bakalović, živopisac, započeo sa izradom ikonostasa. Tada je pored ikonostasa naslikao i oko dvadeset prazničnih i drugih ikona. Crkvu je živopisao Dimitrije Posniković, u periodu od 1853. do 1854. godine. O tome on u zapisu u crkvi iznad zapadnih ulaznih vrata. Za vreme turske vladavine, manastir je bio značajan centar prepisivačke škole. Istorija srpske književnosti i najveći deo stvaralaštva u 17. i prvim decenijama 18. veka određuje pojam „Račanska prepisivačka škola“ u kojoj je bilo 300 kaludera-prepisivača, koje je opsluživalo 400 čobana, kovača, ekonoma i druge posluge. U obezbedenju je bilo 200 stražara. Freske na zidovima su radene na suvom malteru, u umetnosti je ova tehnika poznata kao all secco.

MANASTIR RAČA